Թիւ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 79 — 6/18 ՄԱՅԻՍ 1898 — 27 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1315 — ՇՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

در علیه ده غلطه (ماسیس) غزته‌سی اداره‌خانه‌سی

Նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել
ՄԱՍԻՍ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "MASSIS"
Galata, CONSTANTINOPLE.

20 ՓԱՐԱ

ՄԱՍԻՍ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Քաղաքական եւ Ազգային

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան.	140 Ղրշ.
» » » » վեցամսեայ.	70 »
» » » » եռամսեայ.	40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան.	40 Ֆրգ.
» » » » վեցամսեայ.	20 »
Դրամի փոխարէն փոստային դիւրակ կ'ընդունուի,	115

դուրսի փոխարէն 100 դուրսի հաշուով։
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն վրայ է։
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

20 ՓԱՐԱ

ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ ԸՆԴ ՄԵՐ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Քանի մը տարի առաջ գրուած խմբագրականով մը մեծան չատագովեր էի, խիզախում մը ընելով մեր մէջ այս մասին տիրող հանրային կարծիքին դէմ։

Ըսեր էի որ մեծան չի վերաբերիր միայն կանանց արդուզարդին կամ պերճանքին, շրջազգեստ մը հանդիսաւորու ձեւին, ծանօթի մը հետ փոխանակուելիք բարեւի մը եղանակին, ատկէ աւելի խորունկ ու աւելի էական երեւոյթ մըն է մեծան։ Հարեւանցի դիտողի մը համար՝ սին և ունայն բան, բարեշրջման և յառաջադիմութեան յայտնարար ու ստոյգ նշաններէն մէկն է խորհողի մը աչքին։

Մենք իբրեւ թէ արդէն բաւական պահպանողական հասարակութիւն մը չըլլայինք, ահա ամէն կողմէ մեր նախնի աւանդութիւնները, բարքերը, սոհմանիները կորսնցնելուս համար ցաւակցութեան աղաղակներ կը բառնան։

Ես մեր հին բարքերուն սուգը պահողներէն չեմ, և ժամ առաջ անոնց անհրաժեշտ եղածները կը ապաւեմ անհամբեր։

Դիտութիւնը ու արուեստը ամէն վայրկեան կը նորոգեն ու կը վերաշինեն այս աշխարհը, ընութիւնը ինքը իր յամր ու դանդաղ բարեշրջումներովը միւսնոյն աշխատութիւնը կը կատարէ, մարդկային մարմնին վրայ և քաղաքակրթութիւնը պէտք չէ որ ներհակ ուղղութեամբ մը քալէ։

Եթէ ամէն վայրկեանի փոփոխութիւն է մեծան, հետեւինք անոր առանց վարանելու։ բուն իսկ կեանքն է ան։

* * *

Տեսէք անդամ մը օրքան սխալ պահպանողականութիւն մը կը տիրէ մեր վարժարաններուն ուսուցման մէջ։

Յիսուն տարի առաջ հայերը եւրոպական քաղաքակրթութենէն Ֆրանսայինը ճանչնալու պատեհութիւնը ունեցան։ իբրեւ թէ և ոչ մէկուն ճանչայինք և հիմնական խակութիւն պատուղները չըլլայինք։

Ֆրանսերէն լեզուն մայրենի լեզուին մօտ տիրապետեց մեր դպրոցներուն մէջ և անկէ ի վեր կը տիրապետէ միօրինակ։

Ատեն մը երբ Միացեալ Ընկերութեանց դպրոցներուն ծրագիրները աչքէ կ'անցընէինք, այս լեզուին ուսումը բառնալու պէտքը պաշտպանած եմ։ Իսկ մայրաքաղաքիս վարժարաններուն համար յատոնց ի վեր ֆրանսերէնը գերմաներէնով փոխարինելու հարկը կը դատանիմ։

Նախ որ ֆրանսական բարքերը պէտք եղածէն աւելի թափանցած են մեր մէջ որ վերջապէս լեռնցի և ասիական ժողովուրդ մըն ենք։ Կը կարծեմ որ գերմանացւոց ծանրութիւնը ու անժպիտ դէմքը աւելի կը պատշաճի մեզի։

Ցեռոյ չի կայ գիտութեանց ու արուեստից մէջ ճիւղ մը ուր գերմանական եռ մնացած ըլլայ ֆրանսականէն, գեղարուեստներու մէջ անդամ։ միայն նկարի ու արձանագործութեան մէջ Ֆրանսա կը գերազանցէ իր յամառ ու կորովի ոճայեանը, բայց երաժշտութեան մէջ օրքան եռ կը մնայ անկէ։

* * *

Իսկ զորձական կեանքի, առեւտուրի և ուրիշ տեսակէտներով մանաւանդ պօլսական կեանքի պահանջումներուն համար գերմաներէնը՝ ոչ թէ օգտակար, այլ անհրաժեշտ լեզուն է այսուհետեւ։

Այստեղ վաճառականութիւնը գերմանացւոց ձեռքը՝ անոնցմէ շատոնց ի վեր ընցած կատարուած իրողութիւն մըն է։ Գերմանացին իր ճկուն աշխատասիրութեամբ ամէն տեղ, ամէն անկիւն մտաւ, ճանչցաւ ու հաստատուեցաւ։

Ֆրանսացի ու անգլիացի վաճառականները, նոյն իսկ այս քաղքին մէջ քսան տարի ապրելէ վերջը, բառ մը թուրքերէն չիրնալ խօսելնուն համար կը պարծենան։ իրենց պէտք ունեցողներուն հարկ է որ ասոնց լեզուն խօսին եթէ կ'ուզեն գործ ընել հետերնին։ Այս չգիտնողներուն հիմայ ա՛լ առուտուր չմնայ Պոլսոյ մէջ։

Ասոնց քով ու ասոնց դէմ գերմանացին եկաւ հաստատուելու։ մի խարուիք անոր գլխարկէն, չատերնէս աղէկ կը խօսի թուրքերէնը և յուսալէնը, և եթէ հայերէնը չի խօսիր աղէկ, ապահով եղէք որ իր առուտուրին հարկաւոր բառերը քաջ կը հասկնայ։

Ֆրանքօ-գերմանական պատերազմին հետեւանքովը չէ ուրեմն առեւտրական աշխարհին մէջ յաղթութիւնին, այլ այն պատրաստականութեան և դիմողութեան սկզբունքներուն, որոնք գործի մարդոյ համար անհրաժեշտ են և պիտի մնան։

Թուրքիա, ահա մօտիկ քսան տարիներէ ի վեր, նոր շահասէր մը եղաւ գերմանական արտադրութեանց համար ու գերմանացիները չվարանեցան սորվելու ոչ միայն թուրքերէն լեզուն այլ մինչև անդամ քրիստոնեայ հասարակութեանց յատուկ բարբառները։

* * *

Մենք ինչ ըրինք այս միջոցին։ ինչ որ կ'ընենք մեր վարժարանի սովորութեան համաձայն։ գլուխնիս չուրջերնիս անդամ չդարձուցինք։ ոչ արուեստի, ոչ վաճառականութեան մէջ չնայեցանք հզօր նորեկին, այլ գերլուխնիս կախ, շարունակեցինք ինչ որ յիսուն տարի առաջ Բարիզէն դարձող հայ երիտասարդներու սերունդ մը իբր կանոն հաստատած էր մեր վարժարաններուն մէջ։

Ֆրանսերէն լեզուն և այդ լեզուն միայն շարունակեցինք սորվեցնել հոն, առանց փոյթ ընելու թէ ժամանակին փոփոխութեանց հանդէպ՝ պէտք չկա՞ր աւելի պիտանի լեզուի մը դասը հաստատելու։

Ուսումնական Խորհուրդները, որ եկան դացին այս երկար տարիներուն մէջ, ընկալաւ կանոնները յետդասելու ծայրայեղութիւնը չէին կրնար գործել։ և յետոյ, մոռացեցէ՛ք անդամ մը, ահագին ձեւակերպութիւնները, մեր վարժարաններու ծրագրին մէջ գերմաներէնը հաստատելու համար։ Ժողովները ու գիւանները իրար անցնելու, Խան ժողովը անհաղթահատ ընելու է։ Աւելին կայ։ ֆրանսերէն լեզուի ուսուցիչներուն բողոքը ի՞նչ պիտի ընենք։ անդ՞որ պիտի թողունք խեղճերը։

Եւ ըսել, որ չի կայ հոգաբարձու մը, կարուկ ու վճռողական մարդ, որ մէկու բան մը չհարցնելով, ինքնագլուխ ելլէ գերմաներէն լեզուն յանկարծ հաստատէ այն դպրոցին մէջ որ իրեն յանձնուած է։ թող Ուսումնական Խորհուրդը իր դպրոցական ծրագրին այլափոխումէն դանդաղ ուզածին չափ։ որո՛ւ փոյթ։ թող Կրթական տեսուչը, տեղեկագիր չնեէ ու այս նորելուկ մօտան մատանիչ ընէ Պատրիարքարանին, որ՞ն հոգը։

Այն օրը որ այդ հոգաբարձուն ծնի, այն օրը որ ձեւակերպութիւնները չսիրող ու պատասխանատուութեան արիութիւնը ունեցող հոգաբարձու մը երեւան գայ ու գերմաներէնի դասախօսութիւնը սկսել տայ, այն օրը իրօք մեր դպրոցներուն մէջ օգտակար բան մը մտած պիտի ըլլայ։

Բայց ասիկա մեր մեծաղբաղ Պատրիարքարանէն սպասել, յուսալ որ մինչեւ տասնակ հնչին մանրամասնութիւններուն խոնարհի, ո՛չ, ատիկա մեր մարէն չենք անցըներ։

Գ. Զօհրապ

ՀԻՆ ՑԻՇԱՏԱԿ ՄԸ

Մեր լրագիրները երկու տողով ծանուցին անցածները թէ վերջերս Լոնտոնի մէջ պատահած հրդեհի մը բոցերուն տակ կը փոշիանար Սբբրճբնի եկեղեցին։ Ասիկա թերեւս սանկարեւոր մանրալուրէ մը աւելի նշանակութիւն չունէր շատերու համար, որոնք ո՛չ ակնարկուած շէնքը տեսած են և ո՛չ ալ կը ճանչնան այդ շէնքին հետ կապուած մարդը՝ Սբբրճբնը։

Ինծի համար սակայն հոգիիս խորը ցնցում ազդող լուր մըն էր այդ։ Հազարաւորներու հետ ես ալ տարիներով յաճախած էի այդ եկեղեցին, որ հիմայ փոշիացած է։ Եւ մտքիս մէջ կ'արթնանայ Լոնտոնի ուսանողական կեանքիս քաղցրիկ յիշատակները, որոնցմով հիմա իսկ, կէս երկտասանեակ տարիներ վերջը, միօրինակ կեանքս կ'ոգեւորուի, և սրտիս մէջ նոր հրճուանք մը կը ծնանի, նեմաս այն ազէկ օրեր տեսած անանկացած վաճառականին, որ իր տխուր ներկան փոսաւոր անցածովը կը չեղոքացնէ։

Սբբրճբնը՝ անկլօ-սաքսոն ցեղին դարուս կ'ըն հաստաւոր քարոզիչն էր, այդ եկեղեցիին «տէրը և ամուսինը», եթէ ներելի է գործածել լրագրական այս բառաձեւը։ Լոնտոն եկած էր առանց բէնին մը ունենալու գրպանը։ ունէր սակայն ոսկիներ ստեղծող թաքուն կարողութիւն մը։ Գաւառացի պատանի մըն էր։ Անգլիոյ այդ ժխորային մայրաքաղաքը եկած առնը չունէր բարեկամ, չունէր ճանչուորներ։ ունէր սակայն վեհ բնաւորութիւն մը և բարձր տաղանդ մը, որոնք իրեն համար բարեկամներ շինեցին երկրագունտին ամէն կողմը։

Իբրեւ պերճախօսս և հոգեշունչ քարոզիչ, Սբբրճբնը ունէր համբաւ մը, որուն թերեւս հաւասարող չէ եղած երբեք։ Իր համբաւը վաղանցուկ բան մը չէր։ քառորդ դարէ աւելի, շարունակ կը քարոզէր այդ վերջերս այրած շէնքին մէջ։

Անբացատրելի տպաւորութեան մը հմայքին տակ մնացի երբ առաջին անգամ, ձմեռուան ցուրտ կիրակի առաւու մը լսեցի զինքը։ Հսկայ շէնքը դեռնէն մինչեւ ձեղունը լեփլեցուն էր։ Նստած տեղէս վերնայած առնն՝ չորս կողմէս մարդերու ու կիներու գլուխներ կը տեսնէի, որոնք ամէնքն ալ դարձած էին բեմին կամ ամբիոնին կողմը։ Վեց հազար հոգի պարտկելու սահմանուած այդ ահագին շէնքին մէջ մէկ հոգիի համար իսկ պարապ տեղ չի կար նստարաններուն վրայ։ Լեցուն էր ընդարձակ դեռնասրահը։ լեցուած էին կրկնակ երկայն ու լայն վերնատունները։

Այս տեսարանը ինքնին բաւական էր խորունկ տպաւորութիւն մը ձգելու վրայ, որ տեսած էի բաւական խոշոր եկեղեցիներ ուրիշ տեղեր... թափուր և ամայի։

Սբբրճբնի անունը՝ լսեր էի։ գրքերէն ալ քիչ ու շատ հատկաբաղներ ըրած էի։ կ'ուզէի սակայն տեսնել զինքը, որ այսքան բազմութիւն կրնար իրեն քաշել ամէն կիրակի երեք անդամ և չարթուան միւս օրերուն մէջ ալ՝ քանի մը անդամ նամանակ։

Ճիշդ որոշուած ժամին, ըսպէն բոպէին բեմին վրայ երեւցաւ Սբբրճբնն։ Սրնի-ռիթ բան մը չատասյ վրան։ պարզ մարդ մը, պարզ հագուած։ անանկ որ պարզապէս յուսալսարութիւն կը ապասեի այլեւս։ Բայց ահա կը սկսի խօսիլ այդ պարզ մարդը։ մեղր կը հոսի բերանէն։ քարողը կը տեւէ կէս ժամ միայն, իսկ այդ կէս ժամը կը լեցնէ խտացած խորհուրդներով և ընտրուած խօսքերով։ Ա՛ս է եղեր Սբբրճբնը, կ'ըսեմ, և աւելի կը շատնայ սքանչացումս իրեն վրայ։

Անկէ վերջը՝ ա՛լ բան զորձ ըրած էի երթալ լսել Սբբրճբնը, ուր որ խօսէր։ Ուսանողներուն պաշտելին էր ամէն տեղ։ Երիտասարդները չահագրգռելու զաղտնիքը չատ ապէկ գիտէր։ Զուարթախօս էր իր մտքէն։ Ամէն բան ունէր։ և աստուածաբանական դարձուածքներուն մէջ։ Անմարսելի սեպուած բաները՝ հասկնալիով որակելով՝ հաճելի կ'ընէր իր ամէն կարգի ունկնդիրներուն։

Պերճախօս քարոզիչ մը ու չատ գիրք գրած հեղինակ մըն էր միանգամայն։ Ունէր ահագին որքանոց մը և բարեհամբաւ գոյեճ մը։

Հինգ տարիէն աւելի կ'ընէ մեռնիլը։ չատոնց փոշիացած է իր մարմինը։ համբաւը սակայն կայ ու կը մնայ անթառամ, և իր անջնջելի յիշատակը վերստին կու գայ մտքիս մէջ իր փոշիացած եկեղեցիին լուրին առթիւ։

Պարտիզակ Ա. Դ.

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՅՈԳՆԱԿԻՒ ՁԵՒԵՐ

ԴԱՒԱՌԱԲԱՐԲԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Ժողովուրդին կենդանի բարբառն իր մէջ կը պահպանէ քերականական չատ այլազան ու նկարագեղ ձեւեր՝ զորոնք ամէն օր կը գործածենք ընտանեկան խօսակցութեան մէջ բարբառին անմատոյց կնիքով և որոնք սակայն չատ հետաքրքրական են ու ամէն տեսակէտով արժանի բանասէրներու ուշադրութեան։ Այս ձեւերու կարգէն են այն քառմամիւ տարրիր տարբեր յոգնակիի ձեւերն ու յոգնակացուցիչ մասնիկները։ Պատրաստ եմ բոլորովին բնական կերպով ճոխ է արդի հայերէնն՝ իր այլ և այլ գաւառաբարբառներուն մէջ։ Տարակոյս չկայ որ նոր հայերէնի մէջ գործածական յոգնակիի ձեւերէն չատերուն սկիզբը հին հայերէնի կամ գրաբարի մէջ պէտք է փնտռել, ինչպէս մէկ քանիներն ալ մեր լեզուին մէջ մնած ըլլալ կ'երեւին օտար լեզուներու ազդեցութեանց բերումով, որոնց ենթարկուած է հայերէնը դարերու ընթացքին մէջ։ Ամէն պարագայի մէջ չահեկանութենէն զուրկ չէ ուսումնասիրութիւն դարձնել այդ ձեւերուն վրայ։

* * *

Գաւառաբարբառներու մէջ գլխաւորապէս գործածական յոգնակացուցիչ մասնիկներն առնք են, է, պէ, ուք, ան, պոռ, ոպոռ, ո՛ք, ո՛ռք, ռ, նէ, էր կամ ներ։ Այս մասնիկները երբեմն առանձին, երբեմն ալ երկուքը երեքն իրարու միացած գործածուելով կը ձեւացնեն չատ այլազան ու բազմատեսակ յոգնակիներ, ինչպէս պիտի տեսնենք։

Ք.—է ով յոգնակին՝ որ հին հայերէնին յոգնակիի դասական ձեւն է, հիմա միայն Վանի, Մուշի և շրջականներու գաւառաբարբառներուն մէջ դեռ բաւական գործածական է։ իսկ Պոլսոյ և Փոքր-Ասիոյ գաւառաբարբառներուն մէջ՝ գրեթէ բոլորովին անսովոր։ Ասոր հետ մէկտեղ՝ այս վերջին տեղերու մէջ ալ դեռ կարելի է գտնել է ով յոգնակիի օրինակներ, զոր օրինակ պղա՛ (=տաներ) ձեւը որ գրականութեան ալ անցած է, և զոր ոմանք կ'ելլեն անդամ մըն ալ նէ՛ով յոգնակիի կ'ընեն ու կը գրեն պղանէներ։ Դիտելի է թէ է ն իրբեւ յոգնակացուցիչ մասնիկ գործածուելնէն իսկայն ի վեր՝ ժողովուրդն այդ մասնիկը բառերու վրայ բնիկ տառ մը կամ զարդ մը կարծել սկսած է։ ուստի այս ըմբռնումով՝ եզակիի իմաստ տուած է առ հասարակ գրաբարի բոլոր անեզականներուն (զոր օրինակ, կամ՛, պարտ՛, կեանք՛, վարդ՛, աղօթք՛ ևն.), և չատ մը բառերու վրայ ալ՝ առանց հարկաւորութեան, իրբեւ զարդ է մը աւելցուցած է, զոր օրինակ. ալեաւոր՛, Բանկ՛, պապիկ՛, երկնք՛ գեղեցիկ՛, հարկ հրամանք՛, ևն։

Տի.— է տառը՝ յատկական սա մասնիկին հետ միանալով չատ հին տառեններէ ի վեր տեսակ մը յոգնակի կը ձեւացնէ, զոր օրինակ սակր—սակրոպ—սակրոպք. փոր-փորոպ-փորոպք։ Երբեմն ոպ մասնիկին ո ձայնը վերցնելով կը մնայ պէ։ Զ. օր. ծակ—ծակպք (=ծակ—ստ—ի), մանուկ—մանկպք ևն։ Երբեմն ալ պէին վրայ է մն ալ կ'աւելնայ. զ. օր. բոլոր — բոլորպքէ, ևն։ Այս վերջին ձեւը ոչ հիմա գործածական է ժողովրդական բարբառի մէջ. բայց իրբեւ մասնաւոր յոգնակացուցիչ մասնիկ մը՝ որ միայն քանի մը բառերու յատուկ է. զ. օր. աղբար—աղբրպք՛, հրդեհ—հրդեհպք՛, կնիկ—կնկպք՛, զլուխ—գլխպք՛, ևն։ Սակայն քանի մը տեղեր, ինչպէս կիլիկեան գաւառաբարբառին մէջ, կ'երեւի թէ այս պէ՛ մասնիկին իբրեւ յոգնականացուցիչ չատ սովորական և ընդհանուր գործածութիւն ունի, պէ՛ ձեւով, ինչպէս կ'երեւի հետեւեալ խօսքէն։ ... վէ՛ ամ էրօ-զվիէր դ-պոհօ՛ԼԷ՛ԷԷ (—դապահարներ), չիւցը քի մինք ամ կոնենք միէզի զապահօ՛թ ո՛ԷՆցոպԷ՛ԷՆ) ևն։

ՈՒԻ.—Մեւնոյն է տառը՝ ո՛ մասնիկն հետ միանալով կը ձեւացնէ տարբեր տեսակ մը յոգնակի, որուն օրինակները կը գտնուին հին գրուածներու մէջ ալ։ զոր օրինակ աչք—աչո՛ք, ձեռք—ձեռո՛ք, մէջք—մէջո՛ք, իր—իրո՛ք, ևն։ Գանի մը գաւառաբարբառներու մէջ այս ո՛ք մասնիկին վրայ յոգնակացուցիչ է մըն ալ կաւելցուի։ զոր օրինակ ձեռք-ձեռո՛ք, գուռ-գռո՛ք, ճուռ-ճռո՛ք (=սրունքներ, ըստ Սերաստիոյ գաւառաբարբառին) ևն։ Իսկ Պոլսոյ, ինչպէս նաև Եւդոկիոյ և ուրիշ չատ գաւառաբարբառներու մէջ նոյն ո՛ք մասնիկին վրայ հասարակ յոգնակացուցիչ ներ մըն ալ կ'աւելցուի, զոր օրինակ. ձեռք—ձեռո՛ներ (=ձեռուներ), է փոխուելով ը(ի) ոպո՛ներ, ոպո՛ներ, ընկո՛ներ, ծնկո՛ներ, ոնկո՛ներ ևն։ Ընդհանրապէս այս կերպով յոգնակի ընել սովորութիւն է մարմնոյ զանազան անդամներուն անունները։ Նոյն ո՛ք մասնիկը՝ վերը յիշուած յոգնակացուցիչ պէ՛ մասնիկին յաւելմամբ, կ'երեւի նաև ո՛ռքէ՛ վերջաւորութեամբ ձեւացող յոգնակիներու մէջ։ զոր օրինակ, քոյր—էր. ո՛ռքէ՛ (=քոյր—ուր—տիր), ակր—ռէր. ո՛ռքէ՛, պոռ—ռէ՛. ներ՝ ռ՝ռքէ՛, պոտր՝ռ՝ռքէ՛ ևն։ Այս ձեւ յոգնակին յատուկ է ազգականութեան պարագայ ցուցնող մրավանի բառերու։

Ան կամ Տան.— Պարսկերէնի յոգնակացուցիչ սա մասնիկը չատ հին տառեններէ սկսեալ մինչեւ ցայսօր գործածական եղած է հայերէնի բառերու վրայ ալ, զոր օրինակ. ձի-ձեան, եղան, էեղան, պէղան, ԼԷ՝ան ևն։ Շատ անդամ այս ան մասնիկին վրայ յոգնակացուցիչ բնիկ է մըն ալ կ'աւելնայ, զոր օրինակ. դեւ-դեւ՝ան՛, գոր-գրէ՛ռան՛, հարամ՛ռ՝, ձիան՛, ոյ՝ռ՝ռ՝ ևն։(*) Երբեմն ալ այս ռ՝ռը վերը յիշուած յոգնակացուցիչ ո՛ռ՝ մասնիկին հետ կը գործածուի ռ՝ռ՝ռ՝ ձեւով, զոր օրինակ սեղ-սեղռ՝ռ՝ռ՝, կրոռ՝ռ՝ռ՝, ոռ՝ռ՝ռ՝ ևն։ Միեւնոյն ռ՝ռ՝ մասնիկը պոռ՝ ևս է մը ալ յաւելմամբ՝ պոռ՝ ձեւով ալ կ'երեւի սա ձև յոգնակիներու մէջ. զոր օրինակ աղբար-աղբրպոռ՝, ոռկրպոռ՝ ևն։ Երբեմն ալ նախադաս ոռ՝ի մը հետ ո՛ռքպոռ՝ ձեւով գործածական է, զոր օրինակ. ատրպերռ՝ռքպոռ՝ (տէր ուլ տան-ք), քոյրէրռ՝ռքպոռ՝ ևն։ Այս պոռ՝ ևս ռ՝ռքպոռ՝ բաղադրեալ մասնիկներուն մէջ երեւցած որ կը համապատասխանէ գէ՛ և ռ՝ռքէ՛ ձեւերուն մէջ երեւցած պէն որ՝ ինչպէս վերն ըսինք, միացորդն է յատկական ոպ մասնիկին (ոպկրպոռ՝ իբր թէ ոսկր-ոպանք)։

Վերը յիշուած օրինակներուն մէջ կը դիտուի անշուշտ սա տարօրինակ երեւոյթը թէ միեւնոյն բառը ունէ յոգնակացուցիչ մասնիկով անդամ մը յոգնակի ըլլալ չատ այլ՝ ուրիշ մասնիկով մը՝ կրկին, և դարձեալ ուրիշ մասնիկով մըն ալ՝ մինչև երրորդ անդամ կրնայ յոգնականալ։ Այսպէս են հետեւեալ յոգնակիներն՝ օրինակի համար. ծակպք՛ (ծակ-ուլ-ք), ՇԷՈ՝ռ՝ռ՝ (ձեռ-ուլ-ներ), պէրռ՝ռ՝ռ՝ (տէր-ուլ-տի-ք) դէ՛ռ՝ռ՝ (դեւ-ան-ք), գէռ՝ռ՝ռ՝ տեղ-ուլ-ան-ք), էրռ՝ռ՝ռ՝ (քոյր-ուլ-տան-ք) ևն։ Թրքերէնի մէջ ալ քանի մը արաբերէն բառերու այսպիսի կրկնակ յոգնակիներ գործածական են, զոր օրինակ. թամբրլ՝ռ՝ռ՝ռ

գտնուին ժողովրդեան բերանին մէջ յոգնակիի տարբեր և ոչ նուազ ուշագրաւ ձեւեր ալ որոնք երբեան պիտի ելնեն երբ գաւառաբարբառները մի առ մի քննուին և ուսումնասիրուին։

ԵՐ կամ ՆԵՐ.— Այս ձեւը, ինչպէս յայտնի է, ամէն գաւառաբարբառի մէջ ալ ամէնէն աւելի գործածական և ընդհանուր ձեւն է յոգնակիի, ու մինչդեռ յոգնակիի միւս բոլոր ձեւերը այսօր միայն բանարարական և լեզուաբանական տեսակէտով արժէք մը ունին, այս ձեւը գրականութեան մէջ ալ ընդունուելով արդի հայերէնին յոգնակիի դասական ձեւը դարձած և գրական արժէք մըն ալ ստացած է։ Իրաւ է թէ տակաւին յոգնակիի տարբեր մէկ քանի ձեւերն ալ քիչ ու շատ կ'երեւին գրուածքներու մէջ, բայց կը-նայ գուշակուիլ թէ պիտի գայ օր մը որ եթէ ոչ ժողովրդին բերանէն գէթ մեր գրական լեզուին մէջէն խսպառ պիտի անհետանան անոնք—որոնց մէջ արդարեւ կան շատ նկարագիրները ու սիրունները—տեղի տալով այս միակ ձեւին որ բացարձակապէս պիտի տիրապետէ գրականութեան մէջ։ Ասի բնական հետեւութիւնը պիտի ըլլայ արդի հայերէնի կամ աշխարհաբարի կանոնաւորման ատենական ընթացքին, որ հետզհետէ կը ձգտի քերականական ձեւերու միութեան։

Յայտնի է թէ եր մասնիկը՝ որ միավանկ բառերը կը յոգնականացնէ, գրաբարի մէջ ունի իր համապատասխան ձեւը որ է ՔԱՐ (զոր օրինակ վանՔԱՐ, ԲՈՆՔԱՐ), և ՆԵՐ մասնիկը որ բազմավանկները կը յոգնականացնէ, նոյնպէս կը հապատասխանէ գրաբարի ՆԵՐԻՆ (զոր օրինակ բարՆԵՐ կամ ՆԵՐԻՆ), նաւեկ— ՆԱՒԿԻՆԵՐ)։ Եթէ երկբարբառը ժողովուրդին բերանին մէջ ա ձայնը կը կորնչուէ և կը մնայ միայն ե, զոր օրինակ լեռ (լեռան), դայեկ (դայեակ), ցորեն (ցորեան) և.ն։ Նոյն փոփոխութիւնը գրաբարի մէջ կ'երեւի միայն հոլովումներու, ածանցումներու և բարդութիւններու մէջ. զոր օրինակ մատեան—մատենի. սենեակ-սենեկապետ. գրեան գրեթէական և.ն։

Աշխարհաբարի քերականութիւնները գրեթէ միաբերան կ'ասուդեն թէ միավանկ բառով մը բարդուած բազմավանկ բառերը պէտք է երով յոգնակի ընել, միավանկներու պէս, զոր օրինակ դասագիրք—դասագրքեր, չոգեներա—չոգենաներ, լրագիր—լրագրեր և.ն, բայց ասի գրական նուազեան մէջ դեռ վերջնական կանոն մը եղած չէ՛ և տակաւին գրողներու քմահաճոյքէն կախում ունի խնդիրը, այնպէս որ շատ անգամ կը հանդիպինք լոգենաներ, ՅԵՐագիրներ, ծխոխորներ, Բարեբեխոներ, բաղնիներ, ժիվանկներ և.ն. ձեւով յոգնակիներու ալ։ Այս տեսակ միավանկով բարդուած բառերը կրնանք երկու կարգի բաժնել. առաջին՝ անոնք որ բայերու միավանկ արմատներով բարդուած են, և երկրորդ՝ անոնք որ միավանկ անուններով կամ ուրիշ «մասունք բանի»ներով բարդուած են։ Առաջին կարգի բարդերը ՆԵՐով յոգնակի ընել գրողներու մեծագոյն մասին համար սովորական է, և—կրնանք ըսել—իբրեւ կանոն ընդունուած է, զոր օրինակ հասարակօրէն կը գրուին Բարեկամներ, հոմանոհներ, ոգեորներ, մանկավարժներ, ոնոչներներ, պերճախօսներ, գրչակներ, կասասվարներ, ասաբասարներ, ՅԵՆորներ, գրեղեցիներ, գրեասհարներ, օրենդրներներ, բանասէրներ, լեղասգեղներ, գոգոներներ և.ն։ Այս բառերը եթէ երով յոգնակի ընենք և ըսենք, զոր օրինակ, Բարեկամներ, ոգեորներ, Բանասէրներ, ՅԵՆորներ, մանկավարժներ, լեղասգեղներ, գոգոներներ և.ն, պարզապէս ծիծաղելի կ'ելնէ։ Գալով երկրորդ կարգի բարդերուն՝ այսինքն անոնց՝ որ անունով են. բարդուած են, անանկներուն մէջ ալ շատերկան զոր յաւէտ ՆԵՐով յոգնակի ընել սովորական է, երբե՛ր երով զոր օրինակ ՅԵՆաղորներ, գիՆԵՐներներ, վարդապետներներ, վարժապետներներ, գրիչներներ, գոռոգիներներ, ոՆՆիներներ, արաջիներներ, ԲՈՆասբաՆներներ, հոգեբեՆՆերներ և.ն։ Եթէ այս մասին ժողովուրդի բարբառին դիմենք՝ հոն ալ հաստատուն կանոն մը գրեթէ չպիտի գտնենք, թէեւ ժողովուրդը աւելի հակամէտ կ'երեւի բազմավանկներու մէջ խտիր չդնելու և հաւասարապէս ՆԵՐով յոգնակի ընելու։

Բանի որ ինչպէս կ'երեւի, միավանկով վերջացող բազմավանկ բարդ բառերը ԵՐով յոգնակի ընելու կանոնն ա՛յնքան բացառութիւններ ունի և գրողներն այդ մասին ա՛յնքան անմիաբան են իրենց մէջ անկարելի է յուսալ որ տիրող կանոն մը ըլլայ այն, մանաւանդ թէ բազմավանկ բարդ բառ մը միավանկով վերջանալը բաւական զօրաւոր պատճառ մը չէ ընդհանուր կանոնէն բացառութիւն մը ստեղծելու։ Հետեւաբար, ըստ իս, լաւագոյն է լաւագոյն է և պէ՛տք է վերջ տալ այս անհարկի չփոթութեան անխտիր բոլոր բազմավանկներն ալ ՆԵՐով յոգնակի ընելով—ինչ որ բաղձալի է անշուշտ քերականական ձեւերու միօրինակութեան կուսակիցներուն համար ալ։ Եթէ կան բարդ բառեր որոնց ՆԵՐով յոգնակին հիմա քիչ մը խորթ կը հնչէ ականջի, քիչ ատենէն սակայն անոնց ալ պիտի վարժուինք, ինչպէս վարժուած ենք ուրիշ շատ մը ձեւերու որոնք երբեմն գրական խորթութիւններ կը կարծուէին։

Եղոկիա

ՅՈՎՀ. ԴԱՂԱՆՃԵԱՆ

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՍՊԱՆՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԿՈԼՈՒԽՈՎՍԿԻ ԿՈՄՍԸ ԵՒ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Աւստրօ-հունգարական պատուիրակութեանց ժողովին մէջ Աւստրիոյ արտաքին գործոց նախարար Կոլու խովսքի կոմսը այս պէս խօսեցաւ սպանօ-ամերիկեան պատերազմին առթիւ(*).

«Այս պատերազմը վիչտով և մտահոգութեամբ կը լեցնէ ամբողջ քաղաքակիրթ աշխարհը։ Ի՛նչ Պապին բարեկամական միջամտութիւնը՝ որուն նպաստեցին բոլոր եւրոպական պետութիւնները, ո՛չ սպանիական կառավարութեան ընդարձակ զիջումները չէին կրնար արգելել այս տագնապից կռիւը, որ հաւանականաբար իրեն հետ պիտի բերէ ծանր զոհեր առեւտրական գետնին վրայ, նոյն իսկ պատերազմին չմասնակցողներուն համար։ Մեր ընդունած չեզոքութիւնը կը ստիպէ մեզ անաչառ վերապահութեան, բայց ամէնքս խորապէս պիտի ցաւինք եթէ այս ծանր փորձութիւնը կարելի չըլլայ խնայել խաղաղասէր թագուհիին, որ օժտուած է վեհասեռական շնչաւորիկ առաքինութիւններով, և իր ժողովուրդին. և անշուշտ ամէնքս կը բաղձանք որ արդար հաշտութեան մը կնքումով յաջողինք վասեան մը տալ այս տեսարանին՝ որ վերջին աստիճան ցաւալի է մարդասիրական եւ տնտեսական տեսակէտներով։»

ՍՊԱՆԻՈՅ ՄԵՋ

Մատրիտէն կը հեռագրեն Մայիս 12 թիւով. «Այսօր նախարարաց ժողովը նիստ ըրաւ խնամակալ թագուհիին եւ յետոյ դարձեալ Պ. Սակասթայի նախագահութեան տակ։ Ցայտարարուեցաւ թէ Սպանիա պատուաւոր հաշտութիւն մը միայն կրնայ ընդունիլ, և թէ Վաշինկթընի մէջ բարեկամ պետութեանց ներկայացուցիչներուն բանակցութիւնները անօգուտ են, եթէ անոնց նպատակն է վաւերացընել Մ. Նահանգաց անիրաւութիւնը (!!!)։ Սպանիական Բորէգէն զգացումը միաբան է այս մասին, և միեւնոյնը պիտի մնայ, ո՛ր դահլիճն ալ պաշտօն ստանձնէ։ Մերակցումն մէջ պահպանողականք յայտարարեցին թէ ներկայ պարագաներուն մէջ պիտի օգնեն կառավարութեան։ Պ. Սակասթա իր ճառին մէջ ըսաւ թէ, արդարև հրաշք էր որ այնքան դժբաղդութիւններէ և աղէտներէ վերջ Սպանիա տակաւին ուժ ունի և միջոց պատերազմը շարունակելու համար մեծազօր ազգի մը դէմ։ Մ. Նահանգաց քաղաքականութիւնը պախարակեց իբրեւ արդարութիւն և նենգապատիր (???)։ Այդ երկիրը, ըսաւ, կը փափաքի տրրել դաղութը ծաղկած էր, և անոր կամքը-ջանկերն ալ ճեղքուած և քայքայուած էին։ Պէրնատու հրամանատար կը կարծէ թէ Ո-ինոյոյ տանը հինգ օրէն կրնայ դարձեալ կռուելու պատրաստ ըլլալ։

Բիւ-Ուէսթի նաւային հրամանատարը սա՛ հեռագիրը քաշեց Վաշինկթընի ծովային նախարարին. «Ո-ինոնոն գէշ կերպով վնասուած է։ Նորոգութեան կը կարօտի»։

ԴԷՊԻ ՄԱՆԻԼԱ

Ուէսլի Մէրիթ հաղարապետն է վերին հրամանատարը Մանիլա գացող արշաւախմբին։ Այդ հաղարապետը պիտի ըլլայ նաեւ Փիլիպպեան կղզիներուն զինուորական հրամանատարը։ Զարլսթընի մէջ ղրկուած ռազմամթերքը կը բաղկանայ երեսունը հինգ հազար պայթուցիկ ռումբերէ, քսանը հինգ տակառ վառօդէ և շատ մը պատրաստ գործիքներէ երկրորդական մարտկոցներու համար։ Խաղաղական եղեռնքներէն երկու հազար հինգ հարիւր կանոնաւոր զօրքեր կը ղրկուին Փիլիպպեան կղզիները բազմաթիւ կամաւորներէն զատ։ Մէրիթ հրամանատարին օգնականը պիտի ըլլայ զօրավար Օթիս։

Բիւօ-Զէուլի գերման մարտանաւերուն հրամանատար Տիտէրիխս ծովակալ Վէլհէլմ մարտանաւով Նակազաքի գնաց, և հոն Բայէրը զրահաւոր յածուորակին մէջ երթալով, Մանիլա մեկնեցաւ, ուր պատրաստ են արդէն Իսպէն և Բորմրոնի գերման մարտանաւերը։

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՄԱՐՏԱՆԱՒՄԸ

Հոնկ-Բոնկէն կը հեռագրուի թէ ամերիկեան Բոռէրդ թնդանօթակիրները և Ո-ինոյ թորբիլակիրը երէկ կէս օրէ վերջ Բարտէնասի նաւահանգիստը մտան յարձակելու համար քանի մը սպանիական թնդանօթակիրներու վրայ որոնք հոն կը գտնուէին, և կատաղի ընդհարում մը տեղի ունեցաւ։ Ո-իլինկիրն և Հէրոսը երեք հազար հինգ հարիւր կանգուն հեռաւորութեամբ կրակ սկսան ընել սպանիական թնդանօթակիրներուն վրայ որ մարտկոցներուն քով կը գտնուէին։ Կրակը սկսելէն քանի մը վարկեան վերջ՝ Ո-ինոյ ալ վրայ հասաւ և սկսաւ ինքն ալ կրակ ընել։ Իսկոյն սպանիական նաւատորմին և բոլոր ցամաքային մարտկոցներուն ամբողջ ուշադրութիւնը ամէն կողմէ իրեն վրայ ուղղուեցաւ, և կրակն ու ռումբը տեղացին առատօրէն իր կողմը։ Ո-իլինկիրն և Հէրոսը կրակին կը դիմադրէին, բայց չէին կրնար վանել Ո-ինոյոյի վրայ եղած հասաւոր յարձակումը։ Ո-ինոյոյի նաւաստիները վարկեան մը իսկ չդադրեցուցին, բայց վերջապէս ռումբ մը ներս խցնելով անոր կամասան պայթեցուց։ Անմիջապէս թորբիլակիրը սկսաւ իր վրայ թաւալիլ և անօգնական մնաց։ Սպանիացիք թնդանօթակիրներէն և մարտկոցներէն կատաղի ծանրահարութիւն մը սկսան ընել ի նշան յաղթութեան, և դարձեալ կրակի փոթորիկ մը արձակեցին անօգնական թորբիլակիրին վրայ։ Այն ատեն Հէրոսը՝ որ մօտը կը գտնուէր՝ վազեց Ո-ինոյոյի աջակցութեան և ջանաց չուան մը նետել նաւաստիներուն։ Մեծ դժուարութեամբ Հէրոսը կրցաւ իր չուանը նետելու համար մօտենալ նաւուն, ա՛յնքան սոսկալի էր սպանիացիներուն կրակը։ Վերջապէս գրեթէ քսան վարկեան աշխատելէ վերջ Հէրոսը մօտեցաւ բաւական, և Բակլի սպան և Ո-ինոյոյի կամբրջակին վրայ կեցող ուրիշ վեց հոգի պիտի յաջողէին նետուած չուանը բռնելու։ «Նետէ՛, նետէ՛, պոռաց Բակլի սպան, նայելով Հէրոսի հրամանատարին։ «Զեռքդ չի փախցնե՛ս,» յարեց հրամանատարը խնդալով։ Բակլի սպան դարձեալ պոռաց, «Նետէ՛, թո՛ղ գայ,» և չուանը նետուեցաւ։ Միեւնոյն ժամանակ Ո-ինոյոյի կամբրջակին վրայ կեցող այդ մարդոց խումբին ճիշդ մէջտեղը սպանիական ռումբ մը շչչելով սուլելով ինկաւ։ Բակլի սպան անմիջապէս սպանուեցաւ և միւս վեց հոգին ալ մահուան կառանչներով թաւալգոր ինկան անոր շուրջը։ Մեռած մարդկիներէն մէկը գլխիվայր կախուեցաւ նաւէն դուրս, բայց ոտքերը երկաթի մը անցած ըլլալով, ծովը չինկաւ։ Բակլի սպան փռուած էր կամրջակին վրայ, երեսը պատռտած և մարմնին վերին մասը կտոր կտոր եղած։ Ցաղթանակի ուրիշ ծաներ որոտային սպանիական նաւերէն և մարտկոցներէն, և անգամ մըն ալ սաստիկ հրաձգութիւն մը սկսաւ Ո-ինոյոյի վրայ։ Վերջապէս, Հէրոսը յաջողեցաւ չուանը նետել անկարող նաւուն վրայ և դուրս քաշել զայն սպանիական թնդանօթներուն մահահոս շարքէն, երբ յանկած չուանը փրթաւ և երկու նաւերն ալ դարձեալ Սպանիացւոց ձեռքը ինկան։ Բայց քանի մը վարկեանէն Հէրոսը՝ ուրիշ չուան մըն ալ նետեց թորբիլակիրին կամրջակին վրայ։ այս միջոցին երեք հոգի կային միայն հոն զայն բռնելու համար, և վերջապէս Ո-ինոյ Բէտրաս կղզին քաշուեցաւ, ուր խարիսխ նետեց իր մեռեալներով և վիրաւորեալներով։ Հէրոսէն նաւագներէն մէկ քանիները անոր մէջ գացին և իրենց նաւը բերին ծանրապէս վիրաւորուածները։ Քանի մը ժամ վերջը Հէրոսը վիրաւորեալներն մէկ մասը առնելով Բիւ-Ուէսթի գնաց։ Մամուլի ներկայացուցիչ մը անմիջապէս Ո-ինոյոյի հրամանատարին քով երթալով, որ վիրաւոր պառկած էր Հէրոսի մէկ խուցին մէջ, կռուին պատմութիւնը լսեց անորմէ։ Հրամանատարը, Պէրնատու, ըսաւ. «Մանաւոր հրաման ունէինք նաւահանգիստը երթալու։ Ո-էլինկիրնի հրամանատարն էր որ հրամայեց Ո-ինոյոյի, որ երեք նաւերէն ամենէն աւելի շատ վնասուողը եղաւ, մտնել Բարտէնասի նաւահանգիստը և սպանիական թնդանօթակիրներուն վրայ յարձակիլ։ Շոգեպնդներս մտանք, բայց անմիջապէս մեր վրայ կրակը սկսաւ։ Մարտկոցներուն առջեւ գտնուող սպանիական մարտանաւերը շատ ազէկ նշան կ'առնէին, ասոնց կ'օգնէին ցամաքին ամրութիւնները։ Մենք շատ վնասուեցանք, բայց չեմ գիտեր թէ Ո-էլինկիրնի և Հէրոսի մեծ վնաս մը եղա՞ւ, կարծեմ թէ ոչ։ Սպանիացիք աղէկ նշան կ'առնէին, անոնց ռումբերը ճիշդ մեր երեսին կու գար։»

Հէրոսի ծանրելոյզին վերի մասը գրեթէ դաղսերէ ծաղկած էր, և անոր կամրջակներն ալ ճեղքուած և քայքայուած էին։ Պէրնատու հրամանատար կը կարծէ թէ Ո-ինոյոյ տանը հինգ օրէն կրնայ դարձեալ կռուելու պատրաստ ըլլալ։

Բիւ-Ուէսթի նաւային հրամանատարը սա՛ հեռագիրը քաշեց Վաշինկթընի ծովային նախարարին. «Ո-ինոնոն գէշ կերպով վնասուած է։ Նորոգութեան կը կարօտի»։

ԴԷՊԻ ՄԱՆԻԼԱ

Ուէսլի Մէրիթ հաղարապետն է վերին հրամանատարը Մանիլա գացող արշաւախմբին։ Այդ հաղարապետը պիտի ըլլայ նաեւ Փիլիպպեան կղզիներուն զինուորական հրամանատարը։ Զարլսթընի մէջ ղրկուած ռազմամթերքը կը բաղկանայ երեսունը հինգ հազար պայթուցիկ ռումբերէ, քսանը հինգ տակառ վառօդէ և շատ մը պատրաստ գործիքներէ երկրորդական մարտկոցներու համար։ Խաղաղական եղեռնքներէն երկու հազար հինգ հարիւր կանոնաւոր զօրքեր կը ղրկուին Փիլիպպեան կղզիները բազմաթիւ կամաւորներէն զատ։ Մէրիթ հրամանատարին օգնականը պիտի ըլլայ զօրավար Օթիս։

Բիւօ-Զէուլի գերման մարտանաւերուն հրամանատար Տիտէրիխս ծովակալ Վէլհէլմ մարտանաւով Նակազաքի գնաց, և հոն Բայէրը զրահաւոր յածուորակին մէջ երթալով, Մանիլա մեկնեցաւ, ուր պատրաստ են արդէն Իսպէն և Բորմրոնի գերման մարտանաւերը։

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՄԱՐՏԱՆԱՒՄԸ

Հոնկ-Բոնկէն կը հեռագրուի թէ ամերիկեան Բոռէրդ թնդանօթակիրները Իրսլոյի բացերը սպանիական մարտանաւ մը ընկղմեց, Սպանիացիք յուսահատաբար կռուեցան երկու ժամ։ Ամերիկացիք կորուստ չունին և Բոռէրդի բնաւ վնասուած չէ։

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԻՆ ԿԱՐԾԵՑԵԱԼ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐԸ

Նիւ Եորքէն մայիս 12ին կը հեռագրեն Մրոնոթոպոլի. Անգլիական Մէնոնրիէ չոգենաւը կը պատմէ թէ երէկ կէս գիշերին Նէնթըքըթի մօտերէն երկու թորբիլանաւեր անցան։ Մէկը մօտեցաւ Մէնոնրիէի մուխին շուքին տակ և դիտեց զայն ու դէպի հիւսիսային արեւելք ուղղեցաւ։ Նշան մը բրաւ կրակ արձակելով և հարաւային կողմէն իր նշանին պատասխանը առաւ։ Մութ ըլլալով, կարելի չեղաւ ամէն կերպով անոր ինչ ըլլալը գիտնալ։ Արշալուսին ուրիշ թորբիլանաւ մը անցաւ։ Ամանատակեն եղերքին պահնորդներուն հրամայեցաւ Էրպէն ծովակալ Մէնոնրիէի հրամանատար Ամանտ նաւապետին հետ տեսակցութիւն մը ունենալ։ Վերջ, ըսաւ թէ Ամանտ տեսած նաւերը սպանիական թորբիլահաղորդներ են անպատճառ։ Կը հաւատամ որ Դալարի Գիլոյ նաւախումբը մեր ծովեզերքներուն բացերը կը գտնուի։ Զանազան կէտերու վրայ գտնուող բոլոր մեր նաւային սպաներուն իմացուցի որ զգոյշ կենան և բան մը տեսածնուն պէս ինծի իմացուցեն։»

Ալիկէ գերման վաճառարարձ նաւին հրամանատարը Բրէկ նաւապետ պատմեց թէ ինք ալ տեսաւ չորս կայմերով, երկու ծխելոյզով և խիստ արագաշարժ մարտանաւ մը, որ իրեն վրայ առանց գնդակի ռումբ մը արձակեց։ Բրէկ գերման դրօշը ցոյց տուաւ, և սպանիական դրօշ կրող այդ մարտանաւը անցաւ քովէն սրարշաւ հինգ հարիւր կանգուն հեռաւէն և դէպ ի հիւսիս գնաց ընկերի մը միանալու համար։

Ուրիշ գերման նաւ մը՝ Սոֆէ Բէտրէ պատմեց թէ Նիւֆաուընդլենի բացերը սպանիական թորբիլանաւ մը երեք անգամ կրակ բրաւ իրեն վրայ առանց ռումբի։

Թէմբրաբէօ սպանիական թնդանօթակիրը Գուէնոս Այրէսի Սան Նիքոլա նաւահանգիստը հասնելով, անկէ Բարակուէյ գնաց։

Սպանիական Նօրէյոս նաւ-դպրոցն ալ Մատէյրա հասաւ։

ՄԻՋԱՄՏՈՒԹԵԱՆ ՀԵՌԱՊԱՏԿԵՐ

Կը հերքուի թէ Ամերիկայի մէջ գըտնուող Բարլսեան կուսակցութեան պետերէն մին յայտարարած ըլլայ թէ Ֆրանսայ և Ռուսիա պատրաստ են այդ կուսակցութեան շարժման ուժ տալ Սպանիոյ մէջ։ Ընդհակառակը, Ֆրանսա միշտ հակառակ եղած է անոր, և Ռուսիա զանազան պատճառներով բնաւ կարելի չէ որ այդ տեսակ շարժման մը օժանդակէ։ Կ'ըսուի թէ Ռուսիա տրամադիր կ'երեւայ Սպանիոյ և Մ. Նահանգաց մօտ միջամտութիւն մը ընել, եթէ կարենայ ուրիշ պետութիւն մը գտնել իրեն ալ ոգեկից։

Մոնէն իր Լոնտոնի թղթակցին հետեւեալ հեռագիրը կը հրատարակէ, որով կ'ամփոփէ դիւանագէտի մը հետ իր ունեցած խօսակցութիւնը. «Բոլոր կառավարութիւնները կը փափաքին որ սպանօ-ամերիկեան պատերազմը վերջ մը գտնէ կարելի եղածին չափ շուտով թէ՛ երկու կուսակցութիւններուն և թէ՛ եւրոպական երկիրներուն օգտին համար. այս վերջինները սկսած են սաստիկ նեղուիլ պատերազմին հետեւանքներէն։»

Թէմբրաբէօ սպանիական թնդանօթակիրը Գուէնոս Այրէսի Սան Նիքոլա նաւահանգիստը հասնելով, անկէ Բարակուէյ գնաց։

Սպանիական Նօրէյոս նաւ-դպրոցն ալ Մատէյրա հասաւ։

ՄԻՋԱՄՏՈՒԹԵԱՆ ՀԵՌԱՊԱՏԿԵՐ

Կը հերքուի թէ Ամերիկայի մէջ գըտնուող Բարլսեան կուսակցութեան պետերէն մին յայտարարած ըլլայ թէ Ֆրանսա և Ռուսիա պատրաստ են այդ կուսակցութեան շարժման ուժ տալ Սպանիոյ մէջ։ Ընդհակառակը, Ֆրանսա միշտ հակառակ եղած է անոր, և Ռուսիա զանազան պատճառներով բնաւ կարելի չէ որ այդ տեսակ շարժման մը օժանդակէ։ Կ'ըսուի թէ Ռուսիա տրամադիր կ'երեւայ Սպանիոյ և Մ. Նահանգաց մօտ միջամտութիւն մը ընել, եթէ կարենայ ուրիշ պետութիւն մը գտնել իրեն ալ ոգեկից։

Մոնէն իր Լոնտոնի թղթակցին հետեւեալ հեռագիրը կը հրատարակէ, որով կ'ամփոփէ դիւանագէտի մը հետ իր ունեցած խօսակցութիւնը. «Բոլոր կառավարութիւնները կը փափաքին որ սպանօ-ամերիկեան պատերազմը վերջ մը գտնէ կարելի եղածին չափ շուտով թէ՛ երկու կուսակցութիւններուն և թէ՛ եւրոպական երկիրներուն օգտին համար. այս վերջինները սկսած են սաստիկ նեղուիլ պատերազմին հետեւանքներէն։»

Ուրիշ գերման նաւ մը՝ Սոֆէ Բէտրէ պատմեց թէ Նիւֆաուընդլենի բացերը սպանիական թորբիլանաւ մը երեք անգամ կրակ բրաւ իրեն վրայ առանց ռումբի։

Խաչերու վիրաւորներուն ի նպաստ եղած հանգանակութիւնը մինչեւ հիմա 42,207 ֆր. 45 սնթ. եղած է, և նպաստողներուն փափաքին համեմատ այսպէս բաշխուած է. 27,154 ֆր. 95, սպանիական կարմիր Խաչին համար, և 15,052 ֆր. 56, ամերիկեան կարմիր Խաչին համար։ Այս գումարին վրայ պէտք է աւելցնել 50 հազար ֆր.ը, զոր քուէարկած է ընկերութեան կեդրոնական ժողովը։

Բարիզի Էյֆել տէ Շոթի աշակերտները Մատրիտի Էյֆել տը Տիբլոմասիի աշակերտներուն հետեւեալ հեռագիրը ղրկեցին. «Բարիզի գիւանաթղթոց ազգային վարժարանին աշակերտները, գիտակ ըլլալով այն պատուաւոր և փառաւոր անցեալին՝ ուր Սպանիացիք և Ֆրանսացիք կրցան յաճախ գնահատել իրենց փոխադարձ արիութիւնը, համերաշխութիւն յայտնելով իրենց լատին եղբայրակիցներուն և պախարակելով այն յարձակումները՝ որոնց յանիրաւի առարկայ են, համակրութիւն ցոյց կուտան սպանիական ազնիւ ժողովրդին։»

Սպանիացի աշակերտները հետեւեալ պատասխանը տուին. «Սպանիական դիւանագիտութեան վարժարանին աշակերտները իրենց բարեկամական համակրութիւնը կը յայտնեն Ֆրանսական ազնիւ ժողովրդին, որուն հետ շատ մը կապեր մեզ կը միացնեն և պիտի միացնեն ապագային։»

ՅԵՌԱԳԻՐ

ՎԱՇԻՆԿԹՐԷՆ 16 Մայիս.— Ծովակալ Տուէյ կը հեռագրէ Փիլիպպեաններէն թէ գերի բռնած է սպանիական Գալլեոն թընթանօթակիր նաւը, որ կուզէր պաշարման գիծը ճեղքել։

ՆԻՒ ԵՈՐՔ.—Ո-ըբլա կիմանայ թէ Պանքօ մարաջախտը հաւանած է Բոր տալու ամերիկացի երկու բարեկիցներ երկու սպանիացի սպաներու փոխարէն։

ԲԱՐԻԶ.—Հավանէն կը հեռագրեն թէ ամերիկեան մարտանաւ մը, որ բանակացի դրօշակ պարզած է, առաջարկեց Բուէպայի կուսակալին որ Ո-ըբլոթ թղթակիցը փոխանակէ սպանիական Արկոնա-Լա չզենտային գերի բռնուած նաւաստիներուն հետ։

Պանքօ մարաջախտ հրահանգ խնդրեց Մատրիտէն։

—Պ. Զէմպրլէյնի ճառին մեկնութիւնները սակարանին գիները իջեցուցին։ Վաշինկթընէն կը հեռագրեն թէ Պ. Զէմպըրլէյնի ճառը շատ լաւ կը գնահատուի ամերիկեան մամուլին մէջ։

ԼՈՆԴՈՆ.—Սեւ Լեբան իշխանը շաբաթ Ռիմտօր հասաւ և թագուհիին այցելութիւն տուաւ։ Ն. Վեհափառութիւնը այսօր հացկերոյթ մը տուաւ իշխանին։ Լորտ Սոլզպերի ներկայ էր սեղանին։

ՀՌՈՄ.—Իտալիոյ նախարարութեան հրաժարման լուրը բացարձակապէս կը հերքուի։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԿԼԱՍՏԹԸՆ ՀՈՒԵՎԱՐԲ

ԼՈՆՏՈՆ, 17 Մայիս.— Պ. Կլատսթընի վիճակին վրայ վերջին լուրերը յուսահատական են։ Այս առաւօտ հոգեվարքը սկսաւ։

ՊԱՐԶԷԼՈՆԱ.—Կը ծանուցուի թէ Սէմբսը ծովակալ հրաման ընդունած է անմիջապէս Սէնթիւլէկսս երթալու, վասն զի կ'ըսուի թէ Սերվերա ծովակալին սպանիական տորմիղը Հավանայի ցամաքը ազատամարտիքը ուտելիք կը տանի։

—Սպանիական իշխանութիւնք վճռաբարձ արգելքներ նաւերը նաւանգիստէն դուրս չեն հաներ գանոնք օժանդակ յաձուորակի փոխելու համար։

ՎԱՇԻՆԿԹՐԷՆ.—Պատերազմական նախարարութիւնը որոշեց գօրավար Մէրիթը 20,000 զօրք վ զրկել Փիլիպպեան կղզիները զրաւելու համար։

ՀԱՎԱՆԱ.—Միալ ռազմափոքրի մը հետեւանքով Թորքիլ մը պայթեցաւ, 17 հոգի մեռան։

ՄԱՏՐԻՏ.—Պ. Սակսաթա բանակցեցաւ քաղաքական գանգաղն կուսակցութեանց գլխաւոր պետերուն հետ։ Կը կարծուի թէ Նախարարութիւնը վաղը պիտի կազմուի։ Դրեթէ ստոյգ է որ Պ. Կամազօ պիտի մասնակցի նոր գահլիճին։

—Դալարի Գլխոյ սպանիական նաւատորմիղը որ Փոքր Անթիլեաններու Բիւրաստ կղզիին առջեւ կը գտնուէր, մայիս 14ին մեկնեցաւ. ո՛ւր երթալը գաղտնի կը պահուի։

—Սպանիոյ քաղաքական շրջանակներուն մէջ կը կարծուի թէ անկլո ամերիկեան նիրակակցութիւն մը եւրոպական պետութեանց յարաբերութիւնները բոլորովին պիտի փոխէ։

ՎԻՆՆԱ.— Սէրվերա ծովակալին և Արեւելեան Ամերիկայի սպանիական նաւախումբերը իրարու միացան. ասոնք 7 զրահաւորէ և 5 յաձուորակէ բաղկացած են։

Ամերիկացի Սէմբսը և Շլի ծովակալներուն բաղխումը սպանիացիներուն հետ, սատ է։

ԱԶԴ

Պատիւ ունիմ հրապարակաւ ծանուցանել թէ, Տքթ. Ն. Տաղաւարեանի առողջապահութեան գործոյն տպագրութիւնն սկսած է և արդէն չորս առաջին թերթերը հրատարակուած են։ Բաժանորդագրութիւնը բաց պիտի մնայ մինչ Յունիս 1 և գործը պիտի աւարտի յուլիսի վերջը։

Հրատարակիչ
ՆՇԱՆ Կ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ
Էսկի Զապիէ ճատտէսի թիւ 61
28/11 Մայիս 98 65

ԱԶԳԱՔԻՆ

—Կրօն. Ժողովը իր շաբաթական նիստը գումարեց երէկ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ, եօթը անդամներու ներկայութեամբ, և գլխաւորաբար կարդաց ամուսնական խնդիրներու վերաբերեալ խնդրագիրները և տեղեկագիրները։

Ժողովը տեսնելով որ մատուցուած խնդրագիրները չունին օրինական ձեւակերպութիւնները և յառաջ բերուած պատճառները հաստատող վկայութիւններ, որոշեց որ ասկէ վերջը այս տեսակ խնդրագիրներ ժողովին ներկայացուին իրենց յարակից վաւերագիրներով, որպէս զի մատուցուած խնդիրներ նկատողութեան առնուին՝ առանց վաւերագիր բերել տալու համար ժամանակ կորսնցնելու։

Նոյնպէս որոշեց որ բողոքարկուները իրենց հետ ունենան նաև իրենց տաներէց քահանաները, որոնք կրնան գիտնալ անոնց ամուսնական կեանքին պարագաները։

Ժողովը իր ներկայութեան հրաւիրեց Ամասիայի Տ. Տաճատ քահանան, որ միամեայ ապաշխարութեան դատապարտուած էր, և լսելով անոր մէկ քանի բացատրութիւնները թէ ինչ պատճառաւ և որո՛ւն հրամանաւ Պոլիս եկած էր, որոշեց իր յառաջիկայ նիստին լսել իրեն դէմ եղած ամբաստանութիւններու մասին տալիք բացատրութիւնները։

Ժողովը զբաղեցաւ նաև անհատական կարգ մը խնդիրներով։

—Կուտինայի Առաջն. Տեղապահ Աղաւնունի Տ. Մկրտիչ Վրդ.ին մէկ քանի օր իր ծննդավայրէն Պարտիզակ երթալու համար Ս. Պատրիարքէն հրաման խնդրած ըլլալը ծանուցած էինք։ Ն. Սրբազնութիւնը թոյլատրած է որ յիշեալ Վրդ.ը առաջնորդարանի գործերը կարգադրելէն ետքը երթայ իր ծնողքին մօտ և քիչ մը ժամանակ մնայ։

—Անգլիական դեսպան Սըր Ֆիլիբ Գըբրի, երէկ՝ ընկերակցութեամբ դեսպանատան Ա. Լարգմանին՝ Ազգ.Պատրիարքարան երթալով, մայրաքաղաքէս մեկնելուն առթիւ իր հրաժեշտի ողջոյնը տուաւ Ս. Պատրիարքին։

—Էտիրնէի Նորընտիր Առաջն. Տեղապահ Տ. Պողոս վ. Խօլտամեան Պոլիս եկած ըլլալով՝ երէկ ներկայացաւ Ս. Պատրիարքին և իր նոր պաշտօնին երթալու պատրաստականութիւնը յայտնեց։

—Բալուի, Ձնդուլի և Արղընի միացեալ վիճակներու Նորընտիր Առաջն. Տեղապահ Տ. Եղնիկ Ծ. վ. Գալբաքճեանի պաշտօնագիրները երէկ իրեն յանձնուած ըլլալով, յառաջիկայ շաբթու կը մեկնի մայրաքաղաքէս իր նոր պաշտօնատեղին։

—Երէկ Կրօն. Ժողովին մէջ որոշուեցաւ Տ. Գէորգ վ. Իբրիանոսեանի հարկ եղած վկայագիրները և յանձնարարագիրները տալ։ իր պաշտօնատեղին Ամասիա երթալու համար։

—Ս. Պատրիարքը Խապեղի Թաղ. Խորհրդին հրաժարականը մերժեց եւ յանձնարարեց շարունակել իր պաշտօնը։ Կը լսենք թէ Թաղ. Խորհրդին դիւանը Ն. Սրբազնութեան այս յանձնարարութիւնը ընդունելով, վերստին սկսած է շարունակել իր պաշտօնը։

—Մէնէմէնի մէջ կը կարդանք. Ռուս կառավարութեան որոշումով, որ պաշտօնապէս հրատարակուեցաւ Կովկասեան թերթերու մէջ, Պաքուի, Բաթումի, Տփղիսի, Երեւանի և Կարսի կառավարիչները հրաւիրուեցան կառավարութեան ծախքով իրենց երկիրները վերադարձնել այդ գաւառներուն մէջ գտնուող բոլոր օսմ. հպատակ հայերը։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ

Փոխանորդարան Ազգային Պարլիարանի

Ռիկ Ակնեցի Պըշկըճի Յովհաննէս անուն 45 տարեկան, երկայնահասակ, մազերը, յօնքերն ու պեխերը սեւ, աչքերը խոշոր ու սեւ և դէմքով ցորենագոյն ազգայինը տասն և երկու տարի առաջ Ահիոլու Պուրկպի մէջ ամուսնալէ յետոյ անյայտ եղած է։

Կը յանձնարարուի արգ.ոյ ազգայնոց, որ եթէ երբեք յիշեալին ո՛ւր, ոզի կամ մեռեալ լինելու մասին որ և է տեղեկութիւն ունին, հաճին Պատրիարքարանս ծանուցանել։

ՏՔԹ. Ե. ՄԱՍԻՍ

ԲԵՐԱ, ԹԱԳՍԻՄ ՓՈՂՈՑ Թիւ 10

Ամէն օր հիւանդ կընդունի կէս օրէն սկսեալ իր տան մէջ, և կը դարմանէ մասնաւոր խնամովներքին հիւանդութիւնները տղայոց տկարութիւնները, մորքի, միզային ճանապարհաց և ծննդական գործարանաց ախտերը։

Զորեշաբթի օրերը աղքատ հիւանդներ կ'ընդունի ձրիաբար։

Բշ. Եշ. Շբ. օրերը ժամ 9ին կ'այցելէ նաեւ Սուլթան Մահմուտի դամբարանին դէմ Հ. Էմիրզեան էֆ.ի դեղարանը։

ՄԵՐ ԾԱՂԿԱԶԱՐԴԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ԹԻՒԸ

ՎԱՌԵԱՅԻ ՑԱՆԿ

Արուսեակ	Աբլիեան	10
Նոյեմբար	Թոմասեան	10
Այլ եւ այլ կարգի ուսանողներէ		15
		35

ՄԱԼԿԱՐԱՅԻ Դ. ՑԱՆԿ

Դանիկ Բիւրճեան		10
Սրամպոլլուեան Եղբարք		5
Կարապետ Պալբաեան		5
Յակոբ Մամիկոնեան		5
Թորոս Բիւլիւրեան		5
10 անձեր 100ական փարայէն		25
		55
Մեր նախորդ ցանկերէն		16,221
Վառեայի ցանկը		35
Մալկարայի Դ. ցանկը		55
Հաշուումար		16,311

ՀԵՌԻՆ ՀՈՒՐՔԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Աթէնքի օսմ. դեսպանատան Ա. քարտուղար անուանուեցաւ Պէլկրատի օսմ. դեսպանատան Ա. քարտուղար Հանրի պէյ, որուն յաջորդեց Նիշի օսմ. ընդհ. հիւպատոս Ասըմ պէյ. ասոր ալ յաջորդեց Էպուէլրիզա Նամըզ պէյ։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ ՇՆՈՐՀՈՒԵՑԱՒ

Պարսկաստանի արքայազուն իշխաններէն պատերազմական նախարար Էմիր խան Ազիզուլլահ Միրզայի, Վեհ. Շահին նախարարներէն Վէքիլ էլ Միւլք Միրզա Ֆէյզուլլահ խանի և Ատրպատականի կուսակալ Էմիրի Նիզամ Հասան Ալի խանի՝ Ա. կարգի Օսմանիէ. Անգլիոյ հպատակներէն Ապտուլլահ Ռիլեամ էֆ.ի Դ. կարգի Օսմանիէ։

ԹԵՍԱԼԻՈՑ ՊԱՐՊՈՒՄԸ. — Թեսալիա գտնուող Պրուսայի, Զէքիրկէի և Միխալճի վաշտերը երէկ իրիկուն Մէ+էէ չգենեալով Պանտրմա հ սան. Միխալճի վաշտը ցամաք հանելէ յետոյ, չդպնաւը Մուտանիա գնաց, ուրկէ զօրքերը երկաթուղով Պրուսա փոխադրուեցան։

— Աթէնքի թերթերուն նայելով, սահմանապահին վրայ աւագակախումբերու յարձակումները արգիլելու համար արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիգ բաշա և իշխան Մավրոբորտաթօ կը բանակցին. երկու կողմէն զինուորական չղթաները ընդարձակելու և մէյմէկ քննիչ նշանակելու խնդիրն ալ բանակցութեան առարկայ եղած է։ Սահմանագլուխը ճշդող յանձնախումբին գործերը 10 օրէն պիտի աւարտին կ'ըսուի։

—Թուրքիոյ և Ցունաստանի պատուիրակներու առաջին ժողովին, օսմ. պատուիրակները Թեսալիան պարպելու և պարպուած տեղերը հեղլէն կառավարութեան յանձնելու մասին յատակագիծ մը տուին։ Այդ յատակագիծին համաձայն Թեսալիա չորս գօտիներու բաժնուած է, սապէս. Ա.ը կը սկսի Բէֆպլոսիէն (Մէզելէյի տակը), կ'անցնի Բասիտարիի լեռնոտ գագաթէն, կ'ինկնայ Տոմոքոսի հարաւային կողմը մինչեւ Տաուքլըի հովիտը, երկուքի կը բաժնէ Բէնիաս լիճը և կը վերջանայ Զամանիի անցքով։ Բ.ը կը սկսի Բասիտարիէն, կ'ընդգրկէ ամբողջ Թրիքալայի գաւառը և կ'երկարի Սոֆիտա Բէրսուֆլի երկաթուղիին հետ։ Գ.ը կը պարունակէ Ֆարսալայի, Տոմոքոսի և Ալիբրոյի գաւառակները մինչեւ ծովեզերքը. Բէրսուֆլիի սահմանը։ Դ.ը Թեսալոնիկայ մասը։

Հելլէն բանակը երէկ Վասոս զօրավարին հրամանատարութեամբ զրաւեց բոլոր պարպուած տեղերը։

Հելլէն զօրքերը նորոգեցին Թարաձէն մինչեւ յառաջապահ գունդերը երկարող հեռագրական թելերը։ Լամբայի և Տոմոքոսի մէջտեղ նշանացի հեռագիր մը պիտի հաստատուի առժամաբար։

Ցունաստանի կրթական նախարարութիւնը պաշտօնական զեկոյց մը հրատարակելով հրաւիրեց Թեսալիոյ վարժարաններուն ուսուցիչները որ իրենց տեղերը դառնան և տեղեկութիւններ տան ղպրոցներու վիճակին, պէտքերուն և այս տարի այդ դպրոցները յաճախող աշակերտներու թիւին վրայ։

Ֆրանս. Կոլէյ յաձաւորակը, Մոնրէպէլլօ Բորփիսպալաձը, ռուսական Ո-ըսլէյ և իտալական Սոլնա-րնս մարտանաւերը Վոլոյի առջեւ խարիսխ նետած են։

ՇՈՎԱՑԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐ Հասան բաշա երէկ Մախսուտէի պաշտօնատունը գնաց և զինուորական փոխադրութեանց վերաբերեալ հրահանգներ տուաւ։

ԹԵՍԱԼԱՑԻ 200 իսլամ և 100ի չափ ալ հրեայ ընտանիքներ օսմ. երկիրները գաղթելու փափաք յայտնած ըլլալով կայս. իրատէով շրջեցաւ մը յատկացուեցաւ անոնց փոխադրութեան համար։

ԲԱՐԵՆՈՐԴԱԿԱՆ ՇՈՒԿԱՆ.—Երէկ Պոլսոյ գերմանական աղէկանց վ, ժարանին և Խաբէյի ու Օրթաքէօյի հրէական վարժարաններուն երկսեռ աշակերտները յարպէբիրի, Գօնեայի. Գասթէմունիի և Սէլանիկի կուսակալութեանց մէջ արմատիրի արտածութիւնները չափաւորելու պէտք չի տեսնուեցաւ։

—Եգիպտոսի մէջ հացադործները հացին կշիռը պակսեցուցին, փոխանակ գինը աւելցնելու։

ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ ԴԱՏԵՐ.—Զեռնհաս իշխանութիւնը նկատելով որ պատրիարքական և մետրապոլիտական իշխանութիւնները, որ թէև ամուսնութեան և ամուսնալուծութեան առթիւ ծագած դատերը տեսնելու իրաւասութիւն ունին, բայց նշանուելու առթիւ ծագած տուգանքի դատերուն ըստ օրինի չեն կրնար ոչ է կերպով միջամտել. հարկ եղած տեղերը հրահանգ ղրկեց որ օրէնքի այս տրամադրութեան հակառակ տրուած որոշումները չգործադրուին։

ՍՊՈՒՆԳԻ ՈՐՍՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. — Ցունաստանի մէջ կազմուած գիտական յանձնաժողով մը հաստատեց թէ սպունգի որսորդութեան ամենէն յարմար ժամանակն է Մարտ 18էն մինչեւ Մայիս 1. այդ միջոցէն դուրս կարելի չէ սպունգ որսալ, առանց սպունգներու աճումին վնասելու։ Խնդիրը Պոլսոյ հելլենական դեսպանատան հաղորդուեցաւ, սպունգի պայմանագրութեան մէջ նկատի առնուելու համար։

ԿԱՇԵՒԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ. — Եէտի Գուլէի դուրսը, Դազը Զէյմէ, կաշի չոգեշարժ գործարան մը բացուած է, առ. այժմ 7200 ոսկի դրամագլխով։ Գործարանը հաստատող ընկերութիւնը 41 տարուան պայմանաժամ ստացած է. գործարանին մէջ պիտի պատրաստուին ամէն տեսակ կաշիներ։

ՈՒՆԴԱԲԱՆԻ կամուրջը պիտի նորոգուի։

ԱՄՍԱԲՈՆԱԿ. — Գուրպան Պայրամի առթիւ մէյմէկ ամսաթղթակ բաժնուած էր Թեսալիոյ կայս. զօրքերուն. կայս. իրատէով երեքական ամսական ալ բաժնուեցաւ նորէն։

ՀՐՁԱԳՈՒԹԻՒՆ. — Երէկ գիշեր Մոնթրէօ լրագրին արտօնատէր Պ. Պէլլիսի նստած Բերայի տունը կրակ ձգեցին, բայց սպասաւոր մը իրողութիւնը իմանալով, անմիջապէս արկածին առաջքը առնուեցաւ։

ԷՖԻԹԱՂ, ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿ. —Կենաց ապահովագրութիւնը օրէ օր աւելի մեծ ընդունելութիւն կը գտնէ ժողովրդին քով։

ԷՖԻԹԱՂ իր զեղեալ գիներու չնորհիւ՝ աւելի պիտի ճանչցնէ և տարածէ ապահովագրական այս օգտակար և բարենպատակ ճիւղը։

Ցիշեալ Ընկերութեան տարեկան վերջին հաշուեցոյցը երեւան կը բերէ այնպիսի հսկայ կացութիւն մը, զոր դեռ ոչ մէկ ապահովագրական Ընկերութեան քով տեսած ենք մինչեւ այսօր։

Արդարեւ աշխարհի վրայ կենաց ապահովագրութեան Ընկերութեանց մէջ, ԷՖԻԹԱՂ այսօր իր ձեռքը ամէնէն մեծ գործը ունի. նոյնպէս 1897ին ամէնէն մեծ գործ ընող Ընկերութիւնը եղած է։

Իր յաւելուածական պահեստն է չուրջ 262 միլիոն ֆրանք։ Աշխարհի մէջ չի կայ ընկերութիւն մը՝ որ այս ասպիճան մեծաքանակ պահեստ ունենայ։

Արդէն Ամերիկայի ապահովագրական նախարարութիւնն ալ մանրագին քննութեամբ և պաշտօնական վկայագրով հաստատած է այս յաւելուածական պահեստին ճշդութիւնը։ Այսպէսով յայտարարած է թէ ԷՖԻԹԱՂը Ամերիկեան Ապահովագրական Ընկերութեանց ԱՄԷՆԷՆ ՄԵԾՆ է՝ դրամական տեսակէտով։

ԱԶԴ

Քննեցէք Հ. Ա. Պալասանի «Նոր Մանկանց Պարէզ» դասագիրքը և եթէ արդիւ՝ բր՝ վկայեալ մասնագէտ վարժուհիներու ձեռքով գործածուցիչ չըլլայ մէկ կողմ նետեցէք զ յն.—Գ. և 2 դրուշ։

Մանկապարտէզներու համար մասնաւոր գեղ։ —«Մանկապարտէզի Նիւթերու» ճոխ հաւաքածոյ մը գրատան մէջ միշտ պատրաստ կը գտնուի։

Բացուած է «Հանդէս Ամսօրեայ»ի տարեկան բաժանորդագրութիւնը. գին 10 ֆր., գաւառներու համար, փոստի ծախք առանձին։ Ցունուար, Փետրուար և Մարտ ամիսներ թիւերը արդէն հասած են։ Նոր հրատարակուեցաւ Հ.Գ.Մէնէվիշեան—Դիրք գրելու արուեստը։ Դրն 6 դրուշ։ 38

Դիմել «ԲՐԻԶԱՆԴԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ» ՂԱԼԱԹԻԱ ՍԵՂԲՈՍ ԽԱՆ Թիւ 5։ 15—30

ՏՈՒԲԵԼՕՌ ՀԱՄԱՆԱՏԱՍ

Կը ծանուցանէ թէ, հինցած և նոր սկսած ջերմամիզութիւնը և անկից առաջ եկած ամէն կարգի հիւանդութիւնները, բոլորովին նոր մեթոտով մը հինգ վեց օրուան մէջ կատարելապէս կը բժշկէ, առանց հիւանդին ցաւ զգացնելու. անոնք որ կը տարակուսին, բժշկուելէ վերջ կրնան վճարել բժշկութեան վարձքը։ Հիւանդները ամէն օր առտուընէ մինչեւ իրիկուն կըրնան ներկայանալ Տոքթէօռին դարմանատունը, Ղալաթիա Սանտրգճըլար ճատտէսի, Գարագուշ օթէլին դիմաց, 97 թիւ լամպաճիի խանութին վրայի յարկը։
29 12—40

ՍՅՈՒՌԻ ՄՈՌԻԻ ՁԱՆ ՍԵԱՐԱԿ
Նըլտըզ, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ. 1388

Պարոնայր Սգող եւ Պուն,

Կը ցաւիմ որ պաշտնական դիրքովս կարող եմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներուն փորձերուն եւ այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը այտարարեմ որ մեր Մօրիս ծկան իւղն իր այս վիճակին մէջ գիւրաւ իսմուելով եւ մարսուելով, կը համապատասխանէ, այն յատկութեանց զորս անտարուտական գիտութիւնն ի վաղուց անտի ուսած է, մասնաւորապէս այդ յաջող պատաստութեան մէջ։ ՅՐ. Ս. Ս. ՄԱԼՔՈՅԵՆԻ ՓԱՇԱ
Բժշկ Վեհ. Սուլթանի

Տբ. ԽՈՍԱՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՍՍՈՒԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4ոդ երեսը

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

Հետեւեալ տեղեկութիւնները մեզ հաղորդուած են այս առաւօտ 6 Մայիս։

Կ.ՊՈԼԻՍ.—Ծանրաչափ 758.— Զերմաչափ 15 սանթիկռատ. — Օդը ամպամած։ — Կեսօր, ժամը 4,42։

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ.—Զերմաչափը ցոյց կուտայ։

Իզմիր 3, Բարիզ 6, Բեդրսպուրկ 9, Սիճոպ 11, Վիեննա 13, Օսքսա 18, Սէլանիկ, Մոսկուա, Աքենֆ 19, Վարշա, Պէյրութ 21, Հալեպ 23 աստ. զրպեն վեր։

Սեւ Ծովուն վիճակը Բիլիայի մէջ.— Քիչ ալեկոծ։

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	23	07
Ամէնէն բարձր գին	»	23	09
Ամէնէն վար գին	»	22	39
Բուլգէրի երկթ. զոց.	Ֆր.	105	25
Ամէնէն բարձր գին	»	105	87
Ամէնէն վար գին	»	104	25

ԲԱՑՈՒՄ 6 Մայիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	23	06
Բուլգէրի երկաթուղի	Ֆր.	105	75
Օսմանիէ		392	—
Ռէժի		280	—
Օսմ. Պանքա		12	20
Քէյտի ժէնէրալ ՕՔՔմ.		8	24
Երկրագործական Պանքա		7	30
Ստամ. ՕՔ. Շանմ է Վալէօռ.	Ա. Ո.	3	16
Օսմ. Ապահ. Ընդ.		4	55
Թրամուէյ բաժնեթ.		830	—
» ժուլիանու		265	—
» պարտաթ.	Ֆր.	510	—
Տէրթոսի ջուրի ընկ.	»	315	—
Քարափ կ Պոլսոյ	»	166	—

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ ուն օրուան	Օ. Ո.	3	50
» մէկ ամսուան	»	—	—
Բուլ. երկթ. ուն օրուան	»	—	—
» » մէկ ամսուան	»	—	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանկնոց	Ղրշ.	87	05
Անգլիական ոսկի	»	109	30
Ռոլ էմբէրիալ	»	89	35
Քրիմիա	»	51	02
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	08
Մէճիտիէ	»	96	20
Բուլպի ծղոտաղրամ	Օ. Ո.	8	59

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	12
» » » չէք	»	110	05
Բարիզ » »	Ֆր.	23	07 1/2
» » » չէք	»	22	90
Պէրլին անմոկոս չէք	Մարք	18	48 3/4
Վիեննա չէք	Ֆիորր.	10	87 1/2

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 17 Մայիս

Օսմ. Քոնս. Սեռի Ա.	Ա. Ո.	68	50
» » » Բ.	»	43	12
» » » Գ.	»	24	12
Դ.) բաց.	»	20	87
) զոց.	»	21	—
Փոխառութիւն Դասապա	»	19	—
Օսմ. 3 1/2 %	»	70	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	11	37
Այտընի երկաթուղի	»	13	50
Եգիպտական Միացեալ	»	106	—
Արզ. Քոնսոլիտէ		110	43
Հելլենական 5 %	»	38	—
Մոնոզոլ հելլենական 4 %	»	38	—
Ռանթ » 4 %	»	32	—
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	93	80
» նոր » 6 % 1892	»	93	—
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	450
Դրամազեղչ	»	4	50

ՎԻԵՆՆԱ, 17 Մայիս

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիորր.	47	75
» Լոնտոնի վրայ	»	120	95
Բուլգէրի երկաթուղի	»	59	80
Օսմ. Ռէժի	»	127	—

ԲԱՐԻԶ, 17 Մայիս

Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ. բաց.	Ղրշ.	21	27
Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ. զոց.	»	21	32
» » » Բ.	»	43	90
» » » Գ.	»	24	65
Օսմանիէ	»	392	—
Բուլգէրի երկաթուղի	Ֆր.	107	—
Օսմ Ռէժի	»	280	—
Օսմ Կայս Պանքա	»	540	—
Ֆրանս Ռանթ 3 %	»	102	35
Քէյտի Լիոնէ	»	818	—
Պանք տը Բարի	»	912	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3467	—
Իտալական Ռանթ	»	90	85
Սպանիական արտաքին	»	33	25
Զէք Լոնտոնի վրայ	»	25	20
Դրամազեղչ	»	02	—

ՊԵՐԼԻՆ, 17 Մայիս

Օսմ փոխառութիւն 1888	Մարք	97	40
Բուլգէրի երկաթուղի	»	114	90
Անատ երկթ. պարտաթուղթ	»	96	20
Փոխ Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	330

ԿԱՐԵԻՈՐ ԱԶԳ
ՎԱՐԿԵՆԱԿԱՆ ՄԱԶԻ ՆԵՐԿ

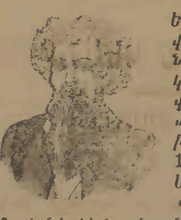

Եթէ կրփափաքիք հինգ վայրկենի մէջ մորուքնիդ և մազերնիդ սեւ կամ շագանակագոյնի փոխել, դիմեցէք Մահմուտ փաշա Քիւրքճի խանի դիմացի կարգը 131 թիւ Արամ էֆ. Սօղանճեանի վաճառատունը։ Հոն տեղի մազի ներկի ջուրն անվնաս նիւթերէ բաղադրուած է ի Բարիզ, եւ մազերուն տուած փայլունութեամբ, կակղութեամբ եւ գործածութեան դիւրութեամբ, փորձով հաստատուած է թէ մինչեւ ցարդ Եւրոպայի մէջ պատրաստուած ջուրերէն անմրցելի կերպով լաւ է։

ՇԻՆ ՄԸ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԳՈՐԾԱՆՈՒԹԵԱՆ
ԿԸ ԲԱՒԷ.— ԳԻՆԸ 13 1/2 ԶՐՇ.

Գաւառաց յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։

Այն վաճառատան մէջ կ'գտնուի նաեւ սեւ մազերը գեղինցնելու համար ջուր, եւ մասնաւորապէս մազի իւղով խնամով պատրաստուած ներկեր՝ սեւ, խարտեաշ եւ շագանակագոյնի փոխելու։
6 ՎՃԱՐՈՒՄ ԿԱՆԽԻԿ 23—30

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1,000,000

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութիւն մէջ՝ որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 20,000,000 Անգլիական ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի զնասներուն համար։

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակն՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոցս, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած զնասները։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ Ծովու եղեռանց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս խան, գեղանայարկ թիւ 1

ՔԻՆԻՆԻ ՀՆԱՐԻՔ

ԲԵԼԳԻԷԻ ՔԻՆԻՆԻՆ

ԲԱԲՍԻՒԼՆԵՐԸ

QUININE de PELLETIER

Բոլոր բժիշկներուն կողմէ ընդունուած իր ազդեցութեան համար ընդդէմ գլխացաւերու, ջղացաւերու, տենդերու, կաթուածի, յոգացաւի, մարմնոյ տկարութեան։ Մեծապէս ազդեցիկ են ընդդէմ ինֆլուէնցայի, կոխրի, հարբուխի, ցրտաւութեան։ Մէկ քաշելն աւելի ազդու քան գաւաթ մը քինինի։

10 20 և 100նոց սրուակներ։

Իւրաքանչիւր սրուակ կը կրէ PELLETIER անունը սեւ ապակւոյ վրայ։ . . . .

Կեզրոնատեղի Փարիզ, Վիվիէն փողոց, 8 և գլխաւոր դեղարանները A.

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ՞Ռ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եանի էֆենտիի վէյսի յուէյ, հէր Զբոսոյեանց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաներն ոչ անգամ կը լեցնեն. ցաւազերծիչ և բուսական վերադառնալու պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր, և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, գէտ ոսկորոյն ըստ դրչի, ծամելոյն, և ազատ արտասանելոյն երաշխաւորեալ։

Բերանի հիւանդութիւնք կատարեալապէս կը բուժուին, ինչպէս նաեւ թմբրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարեալագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամահանութիւն.

Ց.Գ. Ամերիկ. սով. հմաձայն ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (դէնէ- էն- օր) ինչպէս նաեւ ամեն օր, (դէնէ- էն- էյնէ) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին

Գատրգիւղցիք կրնան դիմել իւրեանց բնակարանն, Ռի- 1 Խրիսթիէ փողոց։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄԲՈՒՐԳ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ Ֆռանկ 14,500,000

Ցարմանի գրամ » 21,173,000

Ֆրանկան հասոյթ » 44,820,000

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթոյ առուշներ [illegible]

572 ԳԱՒՌԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Գալաթա—Գարաբ, Անանիատի խան. 12, 1, 4

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ. ՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԳՈՒՄԱՐ

906,000,000 ՖՐԱՆՔ

Տնօրէնութիւն յԵւրոպա

Փարիզ, 16, Պուլվար աէ դ'Իթալիէն. 1, 3, էր Լը Բէլթիէ փողոցի սեփական շէնքին մէջ 1845ին հիմնուած է Մէջ

Ապահովագրութիւններու վճ. 1 Մէյլիոն 123,000000
1895է դարձեալ

Ապահովագրեալներու վճարուած 87,000000
Հասոյթ 196,000000
Նոր ապահովագրութիւնք 661,000000

1896 յունուար 1

Աւանդ եւ անշարժ կալ. յԵւրոպա 40,00000
Ցաւելեալ դրամագլուխ 124,00000
Ազգի ապահովագրութիւնք 1 Մէյլիոն 111,00000

Տնօրէնութեան ապահովութիւնք

Շահաբաժիններու բարդմամբ և ապահովագիներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու

Պայմանագրութեան նոր եղանակ

սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս։ ԱՌԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ ի մասին քնակութեան և ուղեւորութեան.

Հինգ տարի հաքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով ընկերութենէն փոխառութիւններու որոց գումարը ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա

18[illegible] Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹԼ եւ ԸՆԿ. [illegible] խան, Ղալաթիա

ՍԱՄՈՒԷԼ ԱՌ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ

Թիւ 17—18, Ֆիւշիւթ Միւսէթ խան, Ղալաթիա

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՒՇԵՆԱՒԷ

ԸՆԴԴԷՄ ՀԷՐԼԷ, Կ. Պոլսոյ և Օրթաքոյի

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Ալպանս	1069	Գօմ	1497	Կոզ	1011	Մալմ	724	Բօգարիս	1862
Ալէքթօ	3607	Գոնկօ	2906	Կրօնտօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	1113
Ամնէլօ	1541	Գրոսս	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ցիրիմ	1735
Արիսսոյ	2377	Տիտօ	48[illegible]1	Հիտալկօ	1581	Միրատտ	3557	Միլիմ	1193
Պասանս	1822	Տօմինս	937	Հինտու	3720	Միլիս	1037	Սբէրս	1200
Բօրտինս	1264	Տուրս	2383	Հորադիս	3600	Մոնդէպէրս	1735	Թասսս	1328
Գրավս	1076	Տրաբս	1713	Հումպէր	596	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրիլնօ	841	Տինամս	504	Իակս	2354	Նէրս	1083	Փօքին	3827
Գրֆֆալս	4431	Էպրս	2464	Իտանս	5540	Օհիս	4100	Փէտս	1470
Դէյլս	1671	Էլտորատս	1520	Ճիւնս	1080	Ոնեարիս	4036	Փորքիտս	487
Գալիբսս	1337	Էրաղս	1481	Ֆէլսս	1053	Օրլանտս	1535	Ուրպինս	2429
Գամէս	1244	Ֆիտս	954	Ֆօլբինս	2307	Բալէրմս	1637	Վասրս	1914
Գաղս	1094	Ֆինլանտ	1828	Ֆօվնս	1700	Բօլս	510	Զօլս	1289
Զիրակս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	1053	Ռիալթօ	2229	Զօլթուրնս	2396
Միսէրս	1834	Ֆրանչիսքս	4582	Լէբանդս	2272	Ռինալտս	1663	Եէտս	1850
Գլիս	2697	Կալիլէս	3060	Լիվրնս	1643	[illegible]	1613	Ֆէրս	1200
Գոլորատս	4235	Կիրանս	1243	Լորէնցս	3191	Բոմէս	1789		

Վասքս չոգենաւը, նաւապետ Նիլ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած, պարպած և Նովորսիսք ուղեւորած է։

Ֆոլէնս չոգենաւը, նաւապետ Սմիթ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆԴ ՐԻՋՕ

Թիւ 17—18, Ֆիւշիւթ Միւսէթ խան, Ղալաթիա

ԷՔԻԹԱՊԼ

(ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳԱՑ)

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ, ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՍԵՓԱԿԱՆ ՇԷՆՔԻՆ ՄԷՋ

ԹԻՒ 36 ԵՒ 36 ԷՋԷ ԱՎԷՆՈՒ ՏԷ Լ'ՕԲԵՐԱ, ԲԱՐԻԶ

Երաշխաւորութեան դրամագլուխ	ֆրանք 1 ՄԻԼԻԱՐ	227 1/2 միլիոն
Հիմնարկութենէն ի վեր ապահովագրելոց վճարեալ	» 1 »	423 1/2 »
Սրինկաս պահեստներէ զատ յաւելուածական պահեստ	»	261 1/2 »
(Աշխարհի վրայ ոչ մէկ կենաց ընկերութիւն այս աստիճան մեծաքանակ յաւելուածական պահեստ ունի։)		
1897ին կնքուած նոր ապահովագրութեանց գումարը	»	813 »
1897ին ամբողջ հասոյթ	»	251 »
1897ին ապահովագրելոց վճարուած գումարը	»	109 »

Հարկ է հաստատել թէ ԷՔԻԹԱՊԼ 1897ին՝ բաղդատմամբ 1896ին՝ ունեցած է

37,657,476.05 ֆրանքի ցաւելում մը յաւելուածական պահեստին վրայ
104,184,504.80 » » ամբողջ գումարուն վրայ
151,651,140.95 » » նոր ապահովագրութեանց վրայ
} ոչ մէկ կենաց ընկ. այսչափ յաւելուածներ ունեցած է

ԷՔԻԹԱՊԼ ամերիկեան ուրիշ ընկերութեանց պէս իր սակերը աւելցուցած չէ, ուստի եւ յիշեալ ընկերութեանց բաղդատմամբ՝ ԷՔԻԹԱՊԼԻ զիսերը տարիքի եւ տեսակի հաւասար մէկ եւ երկու տարեվճարի խնայողութիւն մը ցոյց կու տան։

Ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս Տ. ԳԱՒՌԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Պոլիս Պահէֆ-Գարաբ Անանիատի խան, թիւ 20—21—22։ 63 4—24

EMULSION SCOTT

ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին Նշանը

Միակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ խմել ձկան իւղն և իրօֆոսֆիթը։ Խիստ հաճելի է ճաշակելու և մարսողութեան կ'օգնէ։ Աշխարհի բոլոր բժիշկները ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարեն բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՑԸԼԸ (սրբաձա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱՔԵՐՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՒԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՑ ՅԱՐՁԱԿՈՂ
ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

ԿԸԾԱԽՈՒԲԼՈՐ ԴԵՂԱԳՈՐԾՆԵՐՈՒՆ և ԴԵՂԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒՆ ՔՈՎ։

Գործակատար ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒԻԵԼ

COMP. RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ԹՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՒՇԵՆԱՒԱՇԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթական երթեւեկութիւնք

Հ. 5/17 Միտիլի, Իզմիր, Պիրէն, Աղեքսանդրիա, ժամը 3ին յետ միջօրէի։

Հ. 6/18 Ոսվաստաքոյին սուրբ[illegible], առաւ[illegible] 10ին։

Եշ. 7/19 Տարտանէլ, Այնօրոզ, Մէլանի, Իզմիր ժամը 4ին յետ միջօրէի։

Շբ. 9/11 Իւէյզոլու, Սամսուն, Օ[illegible], Կիրասուն, Տրապիզոն եւ Պաթում առաւօտ ժամը 11ին։ 562

ՖՐԵՏ. ԼԷՕԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈՒՇԵՆԱՒԱՇԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբոլ և Արեւելեան Միջերկրական Շոգենաւեր

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Վիրգօրիան	10500	Ֆլավիան	3500
Առմենիան	10500	Եմիրշիրն	3500
Բէլգրիան	10500	Աբրոժ.ան	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճերիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլօմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճորճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Գոսդոնիտն	8000	Ալզաշիրն	2500
Ֆիրմինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինեօ	900
Վավօնիան	3700	Օրոզոս	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպոն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը զրկել չոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ. ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆԴԷՆ

Մէհմէտ Ալի փաշա խան, թիւ 1 Ղալաթիա

ՄՈՍ

ՇՈՒՇԵՆԱՒԱՇԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբոլ, Պորտոյ, Մէյլիրլանդ և Մէ- Մէվի Միջերկրական

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Բամուէս	3000	Թիպս	2500
Ճնպիս	3000	Նէրթիս	2400
Թէյպըր	3000	Օսայրիս	2250
Թեանորուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Մէֆինրս	2000
Ցամանլի	3000	Կասրրնի	1500
Դարիոնթս	2500	Դիւլէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕՂ և ԸՆԿ. Ուէթոլ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

563 Ֆ. Ճէյմս Սաքսն Լիվրբուլ

ՇՈՒՇԵՆԱՒԱՇԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱ ԶՆ և ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ

Ն. ԲԱՆԷԼ ԵՒ ԸՆԿ

Մարսիլիոյ և Գալաթիոյ Ֆէլէ-կոնդանտարոյէ Բանդ

ՄԵԿՆՈՒՄ

Մայիս 17 Մէնէրէլ Մարսիլիա ուղղակի.

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւուղղեալ, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար ԹԻՈԹԻՄ ԲԸՂՈՒԼ

576 Թոփհանէ, քարափին վրայ

ՓԻՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՒՇԵՆԱՒԱՇԻՆ

Ոչ ոմանք նէյ- ոմամ նէրանն Լիվրբուլ և Արեւելեան Միջ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումպրիա	7718	Ֆոնինտ	4581
Խորուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Ուրանիա	7268	Աղլաս	2393
Բաւոնիա	5587	Սարակոսա	2166
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2246
Գալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Ցիթիա	4557	Թրինիտատ	1899
Ալէքսօ	2143	Մորոգզօ	1855
Քէտար	1876	Քամբանիա	12950
Շէրպուրկ	1614	Լուքանիա	12950
Գազալոնիա	4845		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ գործակատար

Thomas C. Joly

Ալիքսիատիս խան, Թիւ 401

Ղալաթիա 571

Արտօնատէր Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

«ՄԱՍԻՍ»ի ԹԵՐԹՕՆԸ (75)

ԷՄԻԼ ԿԱՊՈՒԻՈ

ԴԺՈԽԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔ

ԲԱՍՔԱԼ ԵՒ ՄԱՐԳԸՐԻՏ

Յ.Դ.

Ցանկարծ, բռնաբար, առանց իսկ ժամանակ տալու իւր մտածութեան որ վարժուի, խլել իւր անցեալին կապը, պատռել զայն, ոչնչացնել...

Կամաւ հրաժարիլ ապրած կեանքէն, լքանել ամէն բան, ձեռք բերած վիճակը, իրեն ընտանի եղած աշխատութիւնները, սիրով վայելուած յոյսերը, բարեկամները, սովորոյթները, յարաբերութիւնները...։

Թոդուլ ծանօթն և վազել անծանօթին ետեւեն. ստոյգը փոխանակել անստոյգին հետ, լոյսը խաւարին հետ...։

Մէկ խօսքով, մերկանալ իւր անձնաւորութիւնն՝ օտար անձնաւորութիւն մը հագնելու համար. կենդանի ստուերութիւն մ'ըլլալ, փոխել անունը, միջավայրը, վիճակը, դէմքն ու կերպարանքը. ուրանալ ինքզինք՝ ուրիշ մ'ըլլալու համար...։

Ա՛յնպիսի զօրեղ կամք և կորով կը պահանջէ, որոց տիրացող մարդկային հոգի իրեան քիչ կրնայ դանուիլ։

Ամենէն քաջասիրտ անդգամները կը վարանին այս զարմանալի զոհողութեան առջեւ։ Տեսնուած են այնպիսիներ, որք ըստ օրինի պատժուին այդ սոսկալի ծայրայեղութենէն նախամեծար համարած են։

Եւ սակայն Բասքալ Ֆէրայեէօր ունեցաւ այդ քաջութիւնը՝ հետեւեալ օրն այն անլուր դաւաճանութեան, որ իրեն պէս ամենապարկեշտ մարդու մը պատիւը կը յափշտակէր ձեռքէն։

Անհեռանալ, ըստ երեւութին փախչիլ անիրաւ պարսաւանքէ. յետոյ, մուրին մէջ պահուըտած՝ յարմար առիթի և ժամու սպասել իւր պատիւը վերականգնելու և վրէժ առնելու։ Զայս միայն տեսաւ՝ երբ իւր մօրն յորդորանքն և Պաուն Թրիկոյի քաջալերական խօսքերն իւր մտքին յստակատեսութիւնն իրեն վերադարձուցին։ Տիկին Ֆերայեէօրի և որդւոյն միջեւ ամէն բան իսկոյն տնօրինուեցաւ։

—Ես կ'երթամ, ըսաւ Բասքալ իւր մօրը...։ Երկու ժամ չանցած կը պատրաստեմ և ձեռքէ ծախուած կարասիներով կը կահաւորեմ համեստ բնակարան մը, ուր պիտի պահուրտինք։ Ես Փարիզի միւս ծայրը լեռ մը գտեմ, որ կը յարմարի մեզ, և ուր ոչ ոք կը փնտռէ մեզ։

—Իսկ ես, հարցուց տիկին Ֆէրայեէօր, ես ի՞նչ պիտի ընեմ այդ միջոցին։

—Դուն ալ, մայրիկ, չուտով ծախէ մեր հոս տեղի կահկարասին... մինչեւ իսկ գիրքերս...։ Միայն մեր հագուստներն ու ճերմակեղէնները վար դիր, երեք չորս մնտուկ լեցնելու չափ բան...։ Հարկաւ մեզ դիտողներ պիտի գտնուին...։ Պէտք է որ ամէն մարդ այնպէս կարծէ թէ ես մեկնած եմ Փարիզէն, և թէ դուն ալ իմ ետեւէս կուգաս։

—Եւ երբ ամէն բան ծախուի եւ մնտուկներս պատրաստ ըլլան...։

—Այն ատեն, սիրելի մայրիկ, կառք մը բերել կուտաս, և մէջը մտած ժամանակդ բարձր ձայնով կը հրամայես կառապանին որ Արեւմտեան երկաթուղին տանի քեզ...։ Հոն վար ի՛ջնել կուտաս մնտուկներդ, և կը խնդրես երկաթուղւոյն պաշտօնեաներէն որ զանոնք մէներոնցը դնելով ստացագիր մը տան քեզ, որպէս թէ հետեւեալ օրը ճանրայ ելնելու միտք ունիս...։

Յետոյ վերի սրահը կ'ելնես, և հոն կը գտնես զիս, որ քեզ կ'առնեմ իմ նոր բռնելիք բնակարանս կը տանիմ, և վաղը մէկը կը ղրկենք երկաթուղին կայարանը և մնտուկները կը հանենք...։

Տիկին Ֆէրայեէօր հաւանութիւն տուաւ՝ ուրախ ըլլալով որ այս զարհուրելի դժբաղդութեան մէջ յուսահատութիւնը չէր խորտակած իւր որդւոյն կորովին զսպանակները։

—Մեր անունը պիտի պահենք, Բասքա՛լ... հարցուց մայրը։

—Օ՛... աններելի անխոհեմութիւն մը կ'ըլլայ։

—Ինչ անուն պիտի կրենք ուրեմն. պէտք է գիտնամ. որովհետեւ կրնան հարցնել ինձ երկաթուղւոյն կայարանը։

Բասքալ՝ քիչ մը խորհելէ յետոյ՝ ըսաւ.

—Բեւ աղջիկ ոմանց անունդ կ'առնենք, մայրիկ... բարերադդութիւն կը բերէ մեզ։ Մեր նոր բնակարանը կը վարձենք տիկին այրի Մօ- մէժան անունով...։

Բանի մը վայրկեան ալ խորհրդակցեցան, որպէս զի խոհեմութեան պահանջած զգուշութիւններէն բան մը չմոռնային։

Եւ երբ համոզուեցան թէ մոռցած չէին.

—Կրնաս հիմա մեկնիլ, զաւակս. ըսաւ տիկին Ֆէրայեէօր։

Բայց մեկնելէ առաջ Բասքալ նուիրական պարտականութիւն մ'ունէր կատարելիք։

—Պէտք է որ Մարգըրիտին իմացնեմ, ըսաւ ինքնիրեն։

Եւ դրասեղանին առջեւ նստած, իւր հոգւոյն այդ միակ բարեկամին նամակ մը գրեց. գլխուն եկածն համառօտիւ պատմելով։ Միանգամայն կ'խնդրէր իւր ըրած ծայրայեղ որոշումն և կը խոստանար իւր նոր բնակարանին հասցէն հաղորդել անոր...։ Վերջապէս կ'աղաչէր որ տեսակցութիւն մը շնորհէր իրեն, որպէս զի մանրամասնօրէն յայտնէր ամէն բան իւր յոյսերուն հանդերձ։

Ինքզինք արդարացնելու և իւր դէմ նիւթուած գաւին չարժառիթն հասկցնելու դաղափարն իսկ չանցուց մտքէն։

Գիտէր որ Օր. Մարգըրիտի մտքէն կասկածի ստուեր մ'իսկ չէր կրնար անցնիլ իւր պատուոյն վրայ...։

Տիկին Ֆէրայեէօր՝ որդւոյն ուսին վրայ ձեռքով՝ կարդացեր էր գրածդ։

—Այդ նամակը թղթատարութեա՞ն պիտի յանձնես, հարցուց անոր. վըստահ՞ ես որ Օր. Մարգըրիտի ձեռքը պիտի տրուի, և ոչ ուրիշ մէկու մը, որ բեզի դէմ գործածէ զայդ։

Բասքալ ցնցեց գլուխը։

—Ես գիտեմ ընելիքս՝ ապահովապէս անոր ձեռքը հասցնելու համար, պատասխանեց։ Մարգըրիտ ըսած է ինձ, որ եթէ երբեք վտանգի մ'սպառնալեաց ներքեւ գտնուինք, Շալիւսի ապարանքին վտահութեան կնոջ՝ տիկին Լէոնին՝ մարդ ղրկեմ և երկաթով մը անոր յանձնեմ...։ Ներկայ ստիպողական վտանգին մէջ այնպէս պիտի ընեմ. Տիկին Լէոնը պիտի գտնեմ և այս նամակս անոր պիտի յանձնեմ։ Սիրտդ հանդստացո՛ւ, սիրելի մայրիկս...։

Թարգմ. Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

(Շարունակելի)